Poštarina plaćena u gotovom

Vjesnik biskupije đakovačke

God. VI. Đakovo, srpanj - kolovoz 1953. Broj 7, 8

David

Teško, da ima simpatičnije ličnosti u Starom Zavjetu od Davida!

Kako nam je drag mladić, rumenih obraza i bistrih očiju, kad se pojavljuje pred Samuelom, koji će ga u potaji pomazati za kralja! Njegova neustrašiva borba protiv lavova, koji su navaljivali na njegova stada, kad ih je razdirao svojim rukama, i njegova kristalno bistra duša, koja se odražavala u krasnom pjevanju Gospodinovih psalama, učinila ga je dostojnim u očima Božjim, da ga odredi za kralja, usprkos njegove mladosti.

Kako probuđuje u nama divljenje taj mladić onda, kad stavlja svoj život na kocku u borbi protiv Golijata, jer ne može trpjeti, da netko grdi vojsku Boga živoga. Možda bismo ga i mi, da smo tada s njime bili u taboru Izraelskom, odvraćali od njegove, gotovo lude i djetinjaste zamisli, da brani čast Božju, kad se nisu usudili toliki drugi junaci, i to ne oružjem proslavljenih junaka, nego jednostavnom dječjom igračkom, upirući pri tom prstom na one, koji bi to morali po svojoj dužnosti, pa to ne čine.

Zar nisu naše simpatije bile na Davidovoj strani u njegovoj ogorčenoj borbi protiv razbješnjelog Saula, kad mu je neprestano glava visjela samo na jednoj niti?! Morao je bježati iz vlastite kuće, ostaviti svog najvjernijeg prijatelja Jonatu, potucati se po gorama, praviti se da je poludio po tuđim kraljevskim dvorovima, a usprkos toga, on je sačuvao velikodušnost, kad nije htio ubiti Saula, jer je pomazanik Božji. Koliku duhovnu veličinu osvjetljuju ti događaji!

Tko nije naprosto sa zadovoljstvom odahnuo čitajući Davidovu povijest, kad se mogao nakon Saulove smrti vratiti mirno kući i preuzeti na sebe kraljevsku vlast?! No, to nije uzoholilo Davida. On se i dalje borio protiv svojih neprijatelja, pobjeđivao ih u ogorčenim bojevima, jer je htio svom narodu osigurati mirni život u oslobođenoj domovini.

Svi ti vanjski uspjesi, ipak nisu posve zaokupirali njegovu misao. On je godinama u svojoj duši kovao planove, kako će sazidati velikom Jehovi takav hram, kakav do onda nije bio uopće sazidan. Zato je skupljao materijal, kad već nije bio dostojan da ga sagradi... Kolike li iskrene pobožnosti i bezazlenosti, kad je pred cijelim narodom igrao; pjevao pred Kovčegom Zavjetnim.

To je David! Čovjek Providnosti Božje! Sav odan Bogu! Sav ispunjen Bogom! To je David, čovjek, koji je, ako smijemo tako reći, oduševio i samog Boga, a kamo li ne će nas!

Ali, prošla su vremena lavova, Golijata, Saulovih progona i neposredne opasnosti od neprijatelja... David si je mogao priuštiti sada i to, da pošalje druge mjesto sebe u rat, a sam ostati kod kuće...

David na odmoru! David na praznicima! Nema nikakvog posla, pa može preko cijelog dana počivati i odmarati se! Kraj njega nema njegovih redovitih prijatelja, ta oni su u ljutom kreševu i život im je u opasnosti, s kojima bi se mogao ozbiljno porazgovoriti o državnim poslovima! Otišli su i svećenici zajedno s Kovčegom Zavjetnim, pa kome će pjevati svoje divne psalme i na čemu inspirirati svoja nadahnuća! Više ga ne satiru ubojite brige, kako očuvati vlastiti život, a u

svom kraljevskom dvoru savršenom izolacijom bogatstva i užitka, ne može osjetiti tuđu bijedu. Ne čuje bojni poklik, koji poziva na borbu i pobjedu, niti mu do ušiju dopiru bolni uzdasi i vapaji ranjenih i umirućih!

Zato mu je dosadno, jer ima previše vremena, pa ne zna, kako će ga utući. I odmara se, i spava i šeće, pa ipak mu još — velekapitalisti — vremena ostaje i ostaje . . .

Ima li, nažalost, štogod logičnije od onoga, što se dogodilo? Što su Pomazaniku Božjem donijeli praznici: što mu je donio, možda i zasluženi odmor, samo kojega nije znao upotrebiti kako treba? Zar se on odmarao? Zar mu je to donijelo mir? Kolike brige, koliki strah, koliki grijesi, kolika sramota, kolika poniženja, kolika niskost duše — tog tako simpatičnog Davida! Koliko ga volimo, najradije bismo izbrisali s njegove uspomene te događaje, no i oni su urezani u svetu povijest na uspomenu, ali i o p o m e n u!

Brate svećeniče! Dolaze vrući ljetni mjeseci! Prošle su naporne adventske i korizmene ispovijedi! Prošla je prva Sveta Pričest djece! Prošla je ili će proći i krizma! Umoran si! Zaslužio si odmor! Osjećaš njegovu potrebu! Možda si u godinama, možda te i bolest satire! Možda si u mogućnosti, jer se tvoja subraća svećenici nalaze u prvim streljačkim borbenim linijama, a što tebi omogućuje zasluženi odmor, na kojega oni ne dospiju ni misliti!

Pazi na sebe! David nije pao, kad je umoran od posla i glave punih briga, uvečer lijegao u krevet s bolju u duši, jer nije dospio sve svoje poslove posvršavati, i kad je pomišljao na rano jutro, koje će opet trebati započeti u Gospodinovo ime s novim brigama! Tragični momenat je za Davida došao onda, kad je daleko od svoga društva, odmoran i bezbrižan mislio, da ne mora više čuvati svoje oči; da za njega nema ničega, što si on ne bi smio priuštiti; ta — on se odmara!

Svaki čovjek nosi u dubinama svoje duše neko biće, koje u stanovitim časovima nije zadovoljno s onima, koji ga okružuju, s onim poslovima, kojima je zabavljen, i traži, traži, nešto drugo, nešto novo, nešto, što smatra, jer je daleko, i možda preko granice dozvoljenog, da će ga moći zadovoljiti . . . To je najopasnije vrijeme, koje rađa duhovnim uraganima i ostavlja iza sebe u duši samo pustoš! Da li ti je to bio onda odmor? Da li si takav odmor zaslužio? Čim se vraćaš s takvih praznika? Praznom novčarkom, ali još gore — mrtvom dušom!

Reći ćeš: Trebam odmora! Istina je! I ja mislim isto tako, ali sam se zamislio u riječi, koje je napisao general Eisenhower u svojoj knjizi: Rat za oslobođenje Evrope, a izrekao ih je jedan njegov časnik nakon kapitulacije Njemačke, sav satrt od posla: — Uvijek sam mislio, da ću, kad Njemačka definivno padne, proslaviti taj događaj odlaskom na veliki odmor. Sada uzimam aspirin svaki dan bez ikakve nade u odmor. Str. 464. Zamisli se i Ti u te riječi. One će Ti mnogo toga reći!

Ali, ima jedan odmor, kojeg Ti od srca preporučam, na kojem će sudjelovati i Isus zajedno s tobom. Ta, i on je išao na odmor, jer je htio, da ga priušti svojim apostolima. Čitamo kod sv. Marka: Apostoli se nađoše opet kod Isusa i javiše mu sve, što su bili činili i učili. Tada im reče: Dođite sa mnom sami na samotno mjesto i otpočinite malo! Jer je bila neprestana šetnja i primanje, i nijesu imali kad ni jesti. Tada otiđoše u lađici na samotno mjesto, da budu sami (Marc 6,30-32).

Pođi na odmor zajedno s Isusom! Povuci se na osamljeno mjesto zajedno s braćom svećenicima! Pogledaj na koje Ti je duhovne vježbe najzgodnije doći. Na vratima sjemeništa dočekat će Te Srce Isusovo raskriljenih ruku! I Ivanu je bilo najljepše na Njemu, pa neka bude i Tebi. Nemoj čekati, da prođu tri godine, Ti pođi svake godine na taj odmor! Iz iskustva znadeš, kako se lagane duše vraćaš opet na svoje mjesto i na svoj posao!

Brate svećeniče! Hoćeš li i tih nekoliko redaka pročitati samo za odmor i razonodu, ili ćeš se u njih duboko zamisliti?

Zapreke na putu prema savršenosti

IV. Osjećaj malovrijednosti — put k savršenosti

2. JOSIP ENGLING

Naprije ćemo dati njegov kratki curriculum vitae: Rodio se u mjestu Prossit u Istočnoj Pruskoj 5. I. 1898. od seljačkih roditelja. Nakon završene pučke škole, služio je neko vrijeme kod nekog gazde, dok nije svojim roditeljima izrazio želju, da bi želio biti svećenik. Kako ga roditelji nisu mogli školovati na svoj trošak, župnik je napravio molbu na misijski

red „Pia Societas Mariana", kojega je osnovao Vinko Palloti, a glavno je sjedište imao u Njemačkoj u Limburgu. Bio je primljen, pa je tako Josip, iako već stariji, morao započeti svoje nauke i sjesti u iste klupe s onima, koji su redovito polazili. To je bilo god. 1912. Lijepi, mirni internatski život u Schönstattu kod Vallendara trajao je nažalost samo četiri godine, kad je pozvan u vojsku 19. XI. 1916. Nakon vojničke izobrazbe od nekoliko mjeseci bio je najprije na Istočnoj, a tada na Zapadnoj fronti. Već gotovo na pomolu mira, pogine 5. X. 1918. u borbama blizu Cambrai-a. Tijelo mu je ostalo nepokopano, jer su borbe na tom odsjeku fronte bile žestoke i teren je prelazio čas u jedne, čas u druge ruke, pa mu se tako ne zna za grob.

Sada ćemo se malo pozabaviti najvažnijim zgodama njegovog života.

1. Pravo na osjećaj malovrijednosti. Ako je itko imao pravo na osjećaj malovrijednosti, jer se rijetko tko od nas imao boriti s toliko poteškoća, onda je on to imao. Evo, kako opisuje njegov suučenik svoje prve uspomene na njega.

Dne 24. rujna je počela obuka. Mi smo morali najprije kazati svojim učiteljima, kako se zovemo. Kad je došao red na Josipa Englinga koji je potjecao iz Istočne Pruske, zaorio je cijelim razredom gromki smijeh. Tada još nismo znali, da on ima pogrešku u izgovoru. Govorilo se samo o tome, da on napola potječe iz „Poljske". Šta je naše mišiće tako podražilo na smijeh? Mi nismo točno razumjeli prezime „Engling", nego je naše uho uhvatilo „Engerling". Tada je morao Josip Engling svoje prezime slovo po slovo izgovarati. No, baš tada su svi prasnuli u neobuzdan smijeh. „Ej, äng, ejl, i, äng, gej". Šta je pak to bilo? Nitko nije razumio. Engling je morao još jednom ponoviti. Učitelj nije znao drugi izlaz nego pozvati Englinga na ploču, da napiše svoje prezime, pa da na taj način umiri smijeh svojih najmlađih učenika.

Josip je, dakle, imao pogrešku kod izgovora. On nije mogao pravilno izgovoriti R, S i L. Njegov je ö zvučio kao öi. Osim toga u govoru je još jako izbijao dijalekt njegovog rodnog kraja. I ta pogreška upadala je sada više u oči, i bila kud i kamo neugodnija, nego onda, dok je bio kod kuće. Jedne je večeri stajao s jednim učenikom u auli i s njime razgovarao. Tada pristupi k njima jedan iz trećeg razreda i reče u dobronamjernom tonu: „Čuj, Engling, ti si sigurno već i sam opazio, da te se ovdje ne može dobro razumjeti radi tvog lošeg izgovora. Ti to moraš bezuvjetno popraviti, ako želiš kasnije u životu u svom zvanju nešto korisno učiniti. Potraži si nekoga, tko ima dobar izgovor, pa neka ti on uvijek pokazuje. Samo ćeš tako moći malo po malo ispraviti pogrešku". To je rekao i ubrzo se nakon toga opet udaljio.

Na Englinga su te dobronamjerne riječi ostavile duboki utisak, jer taj nije bio prvi, koji ga je tako ozbiljno upozorio na njegovu pogrešku. I njegov profesor iz njemačkog mu je to također odlučno rekao. Žalosno me je pogledao. Njegov me je pogled pogodio do u dno duše i probudio u meni osjećaj saućešća. Rekao sam mu: „Josipe, ako ti mogu koristiti rado ću ti pomoći". Zahvalni pogled nagradio je moju spremnost. Na njegov smo prijedlog odmah započeli s vježbom u izgovoru, a tako smo činili češće preko tjedna. Za tu svoju malu uslugu, primio sam prebogatu plaću. Osvojio sam vjernog prijatelja, kaji mi je kasnije trebao dati mnoge dobre poticaje; prijatelja, koji će doskora postati vođa svog cijelog razreda, koji će osim toga zadobiti veliki utjecaj na većinu učenika našega zavoda.

Ako ovome opisu dodamo i vrlo veliku tjelesnu nespretnost, veliku kratkovidnost, onda si možemo misliti, šta je sve to značilo u okviru jednog internatskog života, gdje i najmanje pogreške pobuđuju kod suučenika smijeh, bockanje i zadirkivanje na svakom koraku, a pogotovo, kad se radilo o tako upadnim nedostacima. A baš dar govora i tjelesna okretnost, čovjek bi rekao, spadaju na bitni preduvjet budućeg misionara.

Što će Josip učiniti? Ili će šakama odgovoriti na te uvrede i barem na taj način steći strahopočitanje, jer u tom mu se nitko nije u razredu mogao suprostaviti? Ili će mu se dušu napuniti ogorčenja, pa će zalupiti vratima te tako za njega bolne sredine? Ili će se predati ubojnoj utučenosti, razdraženosti i očajnoj nemoći, da ide naprijed? Hoće li se naprosto predati struji, pa neka ga nosi dokle hoće i kuda hoće?

Bilo bi naivno vjerovati, da sve te teške misli nisu prolazile i njegovim mozgom ; da nije probdjeo mnoge noći u nespavanju i sa suzama u očima ; da nije s bolom u duši kolebao o svom zvanju i predbacivao Providnosti, što je takav, a ima živu želju, da bude danas sutra misionar.

Tu je odigrao presudnu ulogu Duhovnik, ko-

ji je znao skrenuti njegovu pažnju na jedan kolosjek, gdje će moći doći do izražaja sva ona plemenitost duše i idealizam, koji se krio iza te nespretne vanjštine.

2. Krasnoj devizi Pallotti-a: *Charitas Christi urgens* dao je Duhovnik konkretne forme, koje će se kasnije tako lijepo razmahati u Schönstattskom pokretu i na temelju dubokih psiholoških i praktičnih iskustava oblikovati u t. zv. *organsku ascezu.*

Evo nekih glavnih ideja : Naš se duhovni život mora razvijati organski, individualno i neprestano. Zato se mora najprije stvoriti jasni, veliki osobni ideal, za kojim ja težimi koji me je osvojio tako, da sam spreman za njegovo ostvarenje staviti sve na kocku. To smatram pitanjem svoje časti. Tom idealu treba odgovarati oblikovanje k a r a k t e r a, i to je conditio sine qua non.

Da mogu oblikovati karakter, moram sebe jako dobro poznavati, kakav sam bio i kakav želim biti, da ne bi cijelo svoje djelovanje usmjerio najprije na sebi krivo, a dakako, tada i na drugome. Kao temeljnu razdiobu stavljaju se dvije osnovne ljudske težnje ili strasti : 1. Težnja za predanjem (Hingabedrang) ili 2. Težnja za vrednovanjem (Geltungsdrang). Ljubav - Ponos ! To su dva osnovna pokretača ljudskih čina. Jedna će dati sve za ljubav, a druga će dati sve za vlast ! Trubadur ili vitez jednog uzvišenog ideala!

Takvo istraživanje u zemlji vlastite duše pokazuje, da se u čovjeku krije „anđelčić i životinjica". Do te najosnovnije, najintimnije čovjekove disharmonije doveo je istočni grijeh i njegove posljedice. Zato je potrebno svladavanje samog sebe i sistematska borba protiv svojih pogrešaka u posebnom ispitivanju savjesti, da se opet taj bitni red uspostavi.

Ali, to nije moguće riješiti samo svojim silama. Potrebna je m i l o s t, koja nam dolazi preko svete ispovijedi, svete Pričesti, molitve, itd. . .

No, milost nam sva dolazi preko Posrednice sviju milosti, zato je potrebna naročita pobožnost prema Njoj. U Schönsttatu se naročito Ona štovala pod titulom Mater ter admirabilis !

Te su ideje oduševile i ponijele Josipovu dušu. Tu je on našao divnu mogućnost, da manifestira onu svoju plemenitu dušu, koja se tako teško ,probijala kroz odbojnu vanjštinu tjelesne konstrukcije. Naravne svoje tjelesne nedostatke upotrijebio je on kao odskočnu dasku za svoj nutarnji život. Bio je nespretan u igri, zato se mnogo bavio sam sobom; teško je govorio, zato je od malih nogu uvijek vodio najsavjesniji dnevnik, koji se kasnije tako divno razvio u njegov Duhovni dnevnik i knjigu o posebnom ispitivanju savjesti; tjelesna nespretnost dala mu je neprestano prigodu, da se svladava, jer je u internatu, a pogotovo u vojsci, morao mnogo prepatiti, kako sa strane vojnika, tako i sa strane časnika, baš zato što je bio odbojan drugima na prvi mah, morao je mnogo raditi sam na sebi, da se izgradi, da na taj način pokaže svoju pravu vrijednost...

3. Tu svoju želju za savršenošću i svetošću oblikovao je on u u ovim svojim odlukama:

a. Želim postati svetac. — Nikada nijedan grijeh.

b. Dragi Bože, daj mi prije umrijeti, nego Tebe, pa i laganim grijehom, uvrijediti.

c. *Volo omnibus omnia fieri, specialiter Mariae mancipatus.*

d. Želim biti savjestan do u sitnice: prema svom duhovnom vođi; u odnosu prema svetoj čistoći; u obdržavanju pravila; u studiju; kao član i prefekt Kongregacije.

Treba čitati njegove dnevnike, da čovjek ostane zadivljen, kakvom je, gotovo bismo reli, pruskom, ustrajnošću išao za tim ciljem, najprije u internatu. a kasnije na fronti. Šteta, što njegov životopis nije pristupačan našoj mladeži, pogotovo duhovnoj, jer bi i njih upravo do suza ganula upornost i jednostavnost te duše, koja se borila za svoj ideal. Riječi, koje je rekao Coassini: „Veliki su hramovi sagrađeni iz malog kamenja, velika svetost izraste iz malih dnevnih čina", mogu se krasno primijeniti na kasniji Josipov život.

Iz mladića, koji je bio svima na potsmjeh, razvija se mladić, koji postaje vođa cijelog života u internatu, a koji kasnije i u streljačkim rovovima misli na to, kako će organizirati svoje suučenike, koji se nalaze po raznim frontama u ostvarenju zajedničkog ideala. Upravo je dirljivo to njegovo, gotovo bi čovjek rekao, djetinje nastojanje, da se to postigne.

4. Šta bi od njega bilo, da se predao osjećaju malovrijednosti, pa zapao u očaj i malodušje? Ovako ćemo shvatiti, da nije živio uzalud, pogotovo, ako između mnogih drugih citiramo izjavu jednog njegovog prijatelja :

Što je mene osobno privlačilo, bio je Josipov karakter, koji je neslomivo išao za sigur-

nim ciljem, a taj se karakter očitovao u neprestanoj borbi i pobjedi. Poteškoće, s kojima se borio, čitao sam s njegovih očiju, jer sam opažao na njima, bljesak strasti, a odmah na to sjaj i radost sačuvane kreposti. Sve je to u meni probudilo povjerenje u njega. Otvoreno sam govorio s njime o svojim izopačenim sklonostima, a njegove sam riječi slušao to radije, jer sam ih vidio ostvarene u njemu samome. Tako je on mene vodio, a da zapravo nije ni htio, niti ja osjetio. Sve u svemu: Josip je bio karakter, koji je tvrdokornom energijom težio za ostvarenjem postavljenog cilja, i tko se njemu približio, tog je on i nehotice privukao k sebi, postao mu je nesvijesno vođom prema visinama, *usprkos svoje skromnosti i tjelesnih mana*. On mi je bio to, a osim toga još i vjerni prijatelj, koji je uvijek imao otvoreno uho i toplo srce za moje male poteškoće. Vade et fac similiter!

(Prema knjizi Dr, Heinrich Schulte P.S.M.: *Omnibus omnnia*)

Euharistijski post

(autentično tumačenje)

Apostolska Konstitucija Pape Pija XII. „*Christus Dominus*" od 6. I. 1953. ublažila je crkvene propise u pitanju euharistijskog posta i proglasila velike olakšice za svećenike i vjernike. Iako je Konstitucija principijelno jasna, ipak su u praksi uskrsnule neke sumnje, pa se ukazala potreba, da Vrhovna Kongregacija sv. Oficija izda posebni *Naputak*, kako se ima tumačiti Ap. Konstitucija, i da u više navrata rješava postavljene sumnje o euharistijskom postu.

Vjesnik će učiniti svećenstvu veliku uslugu, ako bude donašao autentična tumačenja sv. Oficija u gornjem pitanju. Za sada donašamo slijedeća rješenja:

1. Novi princip glasi: Aqua naturalis non frangit jejunium. (Konst. br. 1)

Pitanje: Što se ima smatrati pod: *aqua naturalis?*

Odgovor: Aqua naturalis je svaka naravna voda, koja nema u sebi nikakve vještačke primjese. Dakle: ne samo bunarica, izvorna voda i sl., nego i naravna kisela voda, kao jamnička, rogaška, radenska, jeste po sebi prava aqua naturalis.

Ali naprotiv: soda, limunada, osladita voda, čaj, crna kava, višnjevac i sl., nije aqua naturalis, jer ima u sebi vještačku primjesu.

2. Bolesnici, ako i ne leže, mogu uzeti nešto kao piće (per modum potus) ili kao pravi lijek (per modum medicinae), izuzevši alkoholna pića.

Pitanje: Što se razumije pod pojmom: *per modum potus?*

Odgovor: Per modum potus se razumije: svaka tekućina, osim alkoholnih pića, pa i hraniva tekućina kao: mlijeko, juha, kakao, kava crna ili bijela, čaj bez alkohola i sl.

Pitanje: Što znači to: *per modum medicinae?*

Odgovor: Znači: svaki pravi lijek, koji je propisao liječnik ili ga narod smatra lijekom. Lijek se može uzeti bilo kao tekućina bilo kao kruta hrana, samo ako je doista lijek, a ne obična hrana ili okrepa.

Pitanje: Dali bolesnici moraju pitati *ispovjednika za savjet?*

Odgovor: *Svakako*, jer bez ispovjednikova savjeta, koji ima razborito prosuditi dali bolesnici bez velikih poteškoća ne mogu obdržavati potpuno post do primanja sv. Pričesti, ne smiju se bolesnici na svoju ruku služiti gornjom povlasticom. Ispovjednik svoj savjet može dati bilo u sakramentalnom bilo izvansakramentalnom području, pa i jedanput za uvijek, dok traju uzroci iste bolesti.

Pitanje: Da li to isto vrijedi i za bolesne svećenike za čitanje sv. Mise?

Odgovor: Bolesni svećenici mogu čitati sv. Misu i služiti se gornjim olakšicama i bez savjeta svog ispovjednika, samo neka postupaju razborito u prosuđivanju svojih poteškoća u obdržavanju potpunog euh. posta.

3. Svećenici, iako su zdravi, mogu prije sv. Mise uzeti nešto kao piće (per modum potus) isključivši alkoholna pića, u ova tri slučaja: a) kada moraju misiti u kasnije sate t.j. iza devet sati, — b) iza prenapornog rada u svećeničkoj službi, kao na pr. od ranog jutra ili kroz duga vrijeme, — c) iza dugog puta t. j. barem 2 km pješice, a raznim prevoznim sredstvima nešto više, uzevši u obzir poteškoće bilo puta bilo osobe.

Pitanje: *Koliko puta* mogu ti svećenici uzeti nešto *modum potus?*

Odgovor: više puta, ali moraju obdržavati post *jedan sat prije Mise*. Alkoholna pića su zabranjena.

P i t a n j e : Ako svećenik mora misiti dva ili tri puta, *što je s ablucijom* nakon prijašnje Mise?

O d g o v o r : Može uzeti abluciju, ali prema novom principu : *tantum adhibita aqua*, quia aqua non frangit jejunium. Tu je za gornje slučajeve uveden novi propis za abluciju.

P i t a n j e : Ako svećenik *nepažnjom* uzme abluciju *i vinom*, što je s drugom Misom ?

O d g o v o r : U tom slučaju *smije* čitati drugu ili treću Misu.

4. Vjernici, iako su zdravi, ako imaju velikih poteškoća, mogu u tri slučaja primiti sv. Pričest, premda su uzeli nesto kao piće, isključivši alkoholna pića. Tri slučaja, o kojima se ovdje radi, nije slobodno proširivati : a) naporan posao, b) kasniji sat za sv. Pričest, c) dugi put.

P i t a n j e : Što je *naporan posao* prije sv. Pričesti?

O d g o v o r : To je noćni posao radnika u tvornicama, prometnim ili drugim javnim službama, kao službe bolničara, stražara, koje se vrše ili iz ljubavi ili po dužnosti, zatim službe domaćica, trudnih žena, koje prije crkve imaju obaviti duže kućne poslove i sl.

P i t a n j e : *Kasniji sat* za sv. Pričest ?

O d g o v o r : Iza devet sati, ako je penitentu nemoguće doći ranije na sv. Pričest, a ne može biti potpuno na tašte. Na pr. školska djeca, namještenici itd.

P i t a n j e : *Dugi put* do crkve?

O d g o v o r : pješke barem 2 km, prevoznim sredstsvima duži put, koji umara.

P i t a n j e : Dali vjernici moraju *pitati ispovjednika za savjet?*

O d g o v o r : *Svakako.* Ispovjednik mora razborito prosuditi poteškoće bilo u ispovijedi bilo izvan nje. Ispovjednik može dati dopuštenje jednom za uvijek, dok traju iste poteškoće.

5. Propisi za večernju Misu. a) Večernju Misu može *dopustiti Ordinarij* mjesta (kan 198) i to samo na određene dane : festa de praecepto, festa supressa, - prima Feria sexta mensis, ceteris sollemnibus, qui cum magno populi concursu celebrantur, die uno in hebdomada, si bonum peculiarium classium id postulat. Dakle : za večernju Misu treba tražiti odobrenja Ordinarija.

b) Svećenici ne mogu isti dan *ujutro i na večer* čitati sv. Misu, ako nemaju *izričitu ovlast*, da mogu misiti dva ili tri puta, prema kan. 806.

c) *Vjernici* mogu slobodno birati, bez prethodnog odobrenja ispovjednika, da prime sv. Pričest *ili ujutro* ili kod *večernje sv. Mise*, kao i neposredno prije ili poslije nje (cfr. kan. 846, § 1.). uz obdržavanje euh. posta. Za jutarnju sv. Pričest vrijede propisi potpunog posta kao i do sada, a za večernju sv. Misu i Pričest vrijede slijedeći propisi :

d) Svećenici, koji čitaju večernju sv. Misu, kao i vjernici, koji se pod tom Misom pričešćuju, mogu prije te večernje Mise *preko dana uživati jela više puta*, i to : *kruta jela* do *tri sata* prije početka Mise, a jela *per modum potus* do *jednoga sata* prije početka Mise. Dakle : dopušteno je kod jutarnje užine uz čaj ili kavu uzeti kruh s maslacom, meso, šunku, nareske, itd. Prema potrebi može se užina prije ručka više puta ponoviti, ali bez alkohola. *Samo za vrijeme ručka,* koji mora svršiti tri sata prije početka Mise, dopušteno je umjereno uživanje uobičajenih alkoholnih pića kao *vino, pivo, isključivši uvijek likere* t.j. sve vrste destilata, koji se dobiva kuhanjem ili pečenjem tvoriva te prekapljivanjem i ohladnjivanjem u alkohol, kao što su : špiritus, rakija komovica, šljivovica, konjak i sl. *Likeri su zabranjeni cijeli dan do večernje sv. Mise i Pričesti. Ovo je rješenje izdala Kongregacija sv. Oficija, Prot. N. 404/46 od 16. aprila 1953. koje glasi :*

„Sacerdotes qui pomeridianis horis Missas celebrant, de quibus in n. 13. Instructionis S. Officii, possunt aliquid solidi ante prandium sumere. In refetiuncula, autem, quae mane sumitur, omne genus alcoholicorum est excludendum, quia tantummodo in prandio permittuntur moderatae illae potiones alcoholicae (boisson de table) exclusis liquoribus, de quibus sermo est in Constitutione Apostolica".

Isti propisi vrijede i za večernju Pričest vjernika (v. Naputak br. 15.) Ovo su autentična tumačenja Kongregacije sv. Oficija u Naputku od 6. I. 1953, koji je odobrio sv. Otac i odredio da se proglasi tiskanjem u A. A. S. zajedno s Ap. Konstitucijom Christus Dominus.

Haec doce et exhortare

(Nacrti za propovijedi o glavnim kršć. istinama)

28. Posljedice nečistog grijeha

Nekršćanski svijet izbacio je parolu : pravo na tijelo. To je dobro došlo mnogim mladim ljudima i oni su pošli da po putovima tjelesnih užitaka traže svoju sreću. To „pravo" im je postalo isprika da vrijeđaju Boga i gaze 6. Njegovu zapovijed. To „pravo" mnogi su krivo shvatili i radi toga počinili teške nepravde prema svome tijelu. I mi, koji kršćan-

ski gledamo na svijet, potpisujemo riječ o pravu na tijelo, ali samo u tom smislu da ono proslavljuje Boga vršenjem Njegovog zakona. Mi gledamo na tijelo kao na Božje djelo, u kojem on želi stanovati. Gledamo oruđe duše za vršenje dobrih djela. Da ono i nas ne skrene na krive staze, moramo usvojiti nazor sv. Pavla i svih pravih kršćana: „Trapim tijelo svoje i zarobljavam" (1 Cor 9, 27). Istina teško se cio život vladati po tom pravilu. Ipak lakše je krotiti tijelo, da ne pada u grijeh, nego snositi mnoge i teške posljedice nečistog grijeha.

1. Posljedice nečistog grijeha u ovom životu. — Na tom grijehu leži strašno prokletstvo. Nečisti čovjek, općenito uzevši, ne preza ni pred jednim zlim djelom. Njemu nije strašno ni nedostojna ispovijed, da iz srama prešuti grijehe. On se usuđuje u grijehu i svetogrdno pričestiti, samo da i uz svoj grijeh izgleda dobar. On će i roditelje teško napasti, ako ga u grijehu sprječavaju. On ne division pred zavođenjem i ako je Bog taj grijeh najteže žigosao. Ne pita se često, je li predmet zavođenja i nevina djetinja duša. Ne strepi pred lomom u braku. I krv se zna proliti, da se njom zamaže trag grijeha. Sv. Toma Vilanovski piše: „Nitko nije spremiji od bludnika da prezre Boga, nitko smjeliji da učini zlo, nitko uporniji da ustraje u grijehu.

Posljedice nečistog grijeha ne treba preko mjere povećavati, ali ni umanjivati. Izuzimajući iznimke, katolička moralka spominje čitav niz psihičkih i fizičkih posljedica. Sv. Bernardin Sijenski spominje, da taj grijeh preobraća čitavog čovjeka. On to ovako tumači: Po duhovnom stvoru ravna Bog tjelesni, po plemenitijem neznatniji. Kod bludnika se taj red okreće. Dok bi duša trebala ravnati tijelom, čitav se čovjek preokreće i postaje tijelo, prema onoj Sv. Pisma: „Duh moj ne će više ostati u ljudima. Oni nijesu više ništa drugo nego meso" (Gen 6,3). I anđeoski Učitelj tvrdi, da se po bludnosti najviše unosi nered u više moći čovjeka, naime razum i volju. *Razum* bi trebao da bude u službi istine, da traži ono što je plemenito i čisto. Kod bludnika on misli samo na žrtve svoje strasti, i osobitom dopadnošću ruje po niskom i prostom. Zato Danijel prorok govori Suzaninom sucu: „Ljepota je zaludila tebe, i zla pohota izopačila je tvoje srce" (Dan 13,56), t. j. zamračila ti je um i njegovi sudovi su neispravni, izopačeni.

Volja čini čovjeka malenim ili velikim, anđelom ili đavlom. Ona može iz djeteta učiniti junaka, a iz grješnika sveca. Grijeh nečistoće i nju teško pogađa. Neki je mladić, kad su ga nagovarali, da raskine okove strasti, odgovorio: Ja više ne mogu. Često sam kušao, ali sam uvijek podlegao. Kad su mu rekli: Kušajte još jedanput, on je odvratio: Ne mogu. Ja više ne mogu htjeti, a i kad bi mogao htjeti, ja ne bih htio htjeti. Zato je sv. Ivan Zlatousti rekao, da je bludnika tako teško vratiti čistom životu, kao mrtvoga na fizički život. Nečistoća svakim grijehom smanjuje otpornu snagu proti nagonu. Okovi se sve više učvršćuju. Sve je manja nada u oslobođenje. Život postaje jedno mučno mračno stanje, robovanje. Polet duše je nestao. U njoj vlada noć i grijeh. Bojažljivost i tugaljivost karaktera prelazi vremenom u duboku utučenost. Ako se pojavi tu i tamo radost, to je raspuštena radost.

Srce bludnika je prazno. On govori o ljubavi, ali time samo oskvrnjuje tu riječ. Ljubav je nesebična, a njegova strast misli samo na se. Ljubav diže čovjeka prema gore, a njegova ga strast vuče u dubinu. Ljubav je vatra, koja mirno plamti prema gore, a njegova strast kao Kainov dim liže zemlju. Mnogi su skončali život, on im se ogadio, i oni nijesu više mogli da vuku teret, što su ga na se natovarili. Sigurno ih nije u smrt poslala ljubav, već strast.

Znanstvena biologija donosi mjerodavne dokaze o štetnim posljedicama nečistog grijeha i za tijelo osobito u doba sazrijevanja. Njegova se gipkost smanjuje, škodljivo se povećava podražajnost u čitavom živčanom sistemu, a srce polagano slabi. Sv. Ivan Zlatousti navodi štetne posljedice bludnosti za tijelo: Bludnici nose rastrojena tjelesa i opterećena čitavim mnoštvom bolesti; njihov je život neprestano traženje liječnika i medikamenata; njihova su osjetila troma, opterećena, tupa, a oni su kao živi mrtvaci. S njim se slaže i sv. Jeronim, kad tvrdi: Tko živi razbludno, živi je mrtvac. Za dušu koja nalazi užitak u zloj opačini, napisano je u sv. Pismu: „Zaista u smrt tone kuća njezina, u carstvo mrtvih idu putovi njezini" (Prov 2,18).

Sv. Bonaventura nabraja među šesterostrukom štetom od bludnosti i *osiromašenje*. Na to osiromašenje neki s pravom primjenjuju Faraonovu viziju o sedam mršavih krava na obali Nila. One su pojele sedam lijepih i punih i ne samo da se nisu nasitile, već ostale ružne kao i prije. U Egiptu ovog svijeta troše

razuzdanici velike svote novaca, gutaju bez kraja grješne užitke, a ipak ne zasićuju svojih grubih težnja. Za taj grijeh vrijedi riječ Jobova (31,12): „To je bio požar, što proždire do uništenja i iskorjenjuje sve imanje moje".

2. Posljedice nečistog grijeha u vječnosti. — Među svim grješnicima doći će bludnik najsiromašniji pred sud Božji. Ta on je prodao i uništio sve što god je imao. Boga i svece, dušu, dobar glas, imanje, milost (Sv. Bonaventura). Zato će ga s pravom stići kazna, koju navodi sv. Ivan u Otkrivenju (21,8): „A nečistima ... i bludnicima ... njima je dio u jezeru, što gori ognjem i sumporom. To je druga smrt". Prema sv. Bernardinu Sijenskom taj grijeh posebno sprečava čovjeka, da ne dođe u nebo. Svetac ovako obrazlaže svoju tvrdnju: „Kraljevstvo nebesko je kraljevstvo čistoće, a koji živi po tijelu je nečist; ono je neraspadljivo, a takav je, ljubeći raspadljivost postao sam raspadljiv i ne može posjedovati neraspadljivost; kraljevstvo nebesko je savršeni red, a tjelesni čovjek je sav jedan nered."

Vatra požude, kojom je svijet neprestano gorio uzrokom je, da će i ovaj svijet biti uništen vatrom (sv. Augustin). Sv. Jeronim vidi u životu bludnika elemente paklenih muka. U paklu muče tri stvari: Oganj koji gori, crv koji grize i smrad sumpora. Kod bludnika nalazimo vatru požude, crva grižnje savjesti i smrad osramoćenja. Svoje izlaganje završava isti svetac: O bludnosti, o vatro paklena, gdje se izgara od žeđe neumjerenosti, čiji plamen je oholost, čije iskre zla pohota, čiji pepeo nečisti grijeh, čiji konac pakao. Kao što je čistoća posebno nagrađena u vječnosti, tako je i nečistoći namijenjena posebna kazna: „Koliko se više slavila i naslađivala, toliko joj podajte muke u tuge" (Apoc 18,7).

Svećenik profesor Pinault predavao je u jednom sjemeništu fiziku i kemiju. Jednog dana htio je izvesti jedan kemijski pokus pred svojim slušačima. Neoprezom se upalio fosfor i u tren oka bila mu je ruka u plamenu, a za nekoliko minuta ostala je od nje iznakažena pougljena masa. Od muke izgubio je svijest. Kad se osvijestio bile su mu prve riječi:

O moja djeco, moja djeco, ne idite u vatru, ne idite u vatru.

Najteža posljedica nečistog grijeha ovdje na svijetu je u tom, što ubija u čovjeku strah od paklene vatre.

29. Bračna nevjera.

Prve stranice sv. Pisma sadržavaju rodni i vjenčani list prve obitelji na svijetu. Bog je u zemaljskom raju ustanovio obitelj kao jedini zvanični izvor novog života. Ona po Božjoj volji mora pružiti jamstvo, da se na ljudski rod izlije blagoslov bračnog života u punoj mjeri. Isus je zauzeo isto to stanovište. Zato možemo s pravom na obitelj primijeniti riječi Izaije proroka o izabranom vinogradu (Is 5, 2).

Bog je zasadio u obitelji plemenitu lozu: nove živote. On je ogradio taj vinograd svetim zakonima jedinstva, nerazriješivosti i vjernosti. Bez tih zakona ne može biti govora o sretnoj obitelji.

Staza kojom ide većina ljudi, jest staza obiteljskog života, ona je šira od one kojom idu djevičanske duše, jer pokraj vlastite osobe ima na njoj mjesta i za ženu i djecu. Ta staza — ako izuzmemo izvanredne slučajeve — jest udobnija, jer u granicama braka nalazi sjetilna ljubav i radost dopušteno ostvarenje i lijek protiv požudi.

Kao što rijeka kad izađe iz svog korita, može postati uzrokom velikih katastrofa, tako je i sa sjetilnim užicima, ako ne ostanu u granicama braka.

1. Narav nevjere. Vrhovni je zakon braka s obzirom na međusobnu vjernost jasan i jednostavan: Muž pripada ženi, a žena mužu kao kost njegove kosti, meso njegovog mesa, i njihova je prvenstvena dužnost, da se čuvaju jedno za drugo. Na tom ne mogu ništa promijeniti suvremena mudrovanja o individualnosti, nezavisnosti, nemogućnosti, uzdržljivosti, jakosti nagona, o pravu na slobodnu ljubav.

Bračna vjernost obuhvata čitavog čovjeka. Njegovo tijelo i dušu. Bračni drugovi iza ženidbe nisu više, kao prije nje, slobodni. Ni pred Bogom ni pred savjesti, ni jedan pred drugim, jer oni su dvoje jedno tijelo. Nevjera je težak prekršaj. Ona je otimačina. Nevjerni ne samo da vara, već on i krade svoju ženu: jer muž pripada ženi. Žena, koja traži bračno uživanje izvan braka, obična je kradljivka. Ona rasipa, što njoj ne pripada jer: žena pripada mužu. Mogu ljudi krstiti nevjeru najnedužnijim imenom. Ona nije ni „potreba", ni „vesela avantura", nije samo „lakoumnost". Ona je teška krađa. Ona je to i onda, kad bračni drugovi za nju znaju i šute. Oni nikada ne mogu svoga bračnog druga

prepustiti drugima, makar bi im to i njihova krivo upućena savjest odobravala. Bračna nevjera nije samo u tom, da se učini tjelesni grijeh izvan granica braka. Bračna vjernost traži od ženidbenih drugova mnogo više. Ona se krši svojevoljnim željama, koje idu za užitkom izvan braka, i svojevoljnim izlaganjem grješnim prigodama. Isusove su riječi : „Svaki, koji pogleda na ženu požudno, već je u srcu svojemu načinio s njom preljubu“ (Matth 5,28). „Iz srca dolaze zle misli, ubojstva, preljuba, bludnost“ (Mtth 15, 19).

2. Posljedica nevjere. — Kad se kaže, da je brak nešto sveta, to znači, da jedno drugo treba u braku da posvećuje (Okr. Casti con.). Međusobno posvećivanje pravi iz bračne staze, stazu u nebo. Ako jedna žena ide u nebo, onda ona tamo ne ide sama, poznata je poslovična riječ. Za bračne drugove vrijedi i obrnuta riječ: Ako jedan od njih ide u pakao, ne ide tamo sam, već vuče sobom i stotinu drugih. Nevjera ima teške posljedice u prvom redu: *A) U obitelji.* Nevjera ne samo da razara sreću dobra pojedinca, već ona, kao ni jedna druga poroka, razara sreću cijele obitelji. Bog je sazidao obitelj na bračnoj vjernosti. Gdje se taj temelj narušuje, u pitanju je blagostanje, napredak, a često i opstanak obitelji. Nevjera slabi osjećaje za obitelj i njezine interese. Vuče sa sobom nemarnost u snabdjevanju obitelji. Napuštaju se obveze prema djeci. U duši se javlja odvratnost od kuće, zajedničkih poslova i obroka. Po kršćanskom naziranju otac je u starom smislu riječi svećenik kuće. On bi morao primjerom i riječima čuvati njezin kršćanski karakter. Ako mjesto toga ukućani moraju gledati očev grijeh, onda on nije više sijač blagoslova već prokletstva. Žena bi trebala, da gleda na muža kao na oslonac, na koji je upućena u svim teškoćama života. Nevjerni muž je mjesto toga izdajica međusobne pomoći. Mjesto da bude hranitelj, on je kradljivac svojih ukućana. Nevjera je majka ljubomore, koja zna svršiti i očajem. Razmimoilaženja, kojih se nađe i u dobrom braku, u ovakovoj se kući sve više nagomilavaju i pojačavaju. Gorka predbacivanja pretvaraju se u međusobne sukobe i škandale. Tajne i sakrivene muke, koje izjedaju nevinu stranu i njezin život prije reda uništavaju, nerijetko svršavaju ubistvom ili ludilom. Neiscrpiv je popis materijalnih i moralnih, vremenitih i vječnih ruševina, koje često prate one obitelji, gdje se udomila bračna nevjera. Mi ne tvrdimo, da je nužna posljedica nevjere : rasulo i propast svake obitelji, gdje se ona pojavi. Napuknuti zid se uvijek ne ruši, ali ipak svaka pukotina na zidu bračne sloge i sreće prijeti njezinoj sigurnosti, Ako obitelj po našem kršćanskom shvaćanju, prema izjavi sv. Augustina, treba da bude „crkva u malom“, onda je nevjerna obitelj slična opustošenoj i oskvrnjenoj crkvi. Grijeh nevjere ide još dalje. On pustoši :

B. Države. On donosi nevolje narodima (Prov, 14, 34). To svjedoči povijest. Rimljane nije uništilo ni jedno oružje, ni jedan narod svijeta. Tacit, njihov ozbiljni povjesničar, uvjerava nas, da je uzrok rasulu moćne rimske države bila mekopunost i razuzdanost. Nažalost, nije to osamljeni slučaj. Narod je bez ćudoređa izgubljeni narod. „Za uništenje obitelji, u svoj jakosti kraljevstva, ništa toliko ne pomaže, koliko pokvareno ćudoređe“ (Leon XIII.). Lacordaire je rekao : „Čistoća izrađuje u obitelji kraljevsko pokoljenje, velike duhove, jake narode. Gdje ta krepost ne vlada, sve je prašina u jednom grobu“. Isus je rekao neprolaznu riječ, koja nam razjašnjava zle sudbine naroda : „S trnja se ne beru smokve i grožđe se ne bere s kupine“ (Luc 6, 46). Ne može pokvareni, nevjerni naraštaj dati ćudoredne i zdrave građane. Izvor života se može porediti sa zdencem, iz kojega treba da se pije do konca svijeta. Nevjera u brakovima je blato, smeće i otrov, koji truje taj zdenac života. Koliko zla prouzrokuju narodu rastave, koje su tako česta posljedica nevjere. Predsjednik USA T. Roosevelt rekao je za svoju državu : „Što se ženidba lako rastavlja, to je propast za narod, prokletstvo za društvo, pogibao za dom. Anarhija na seksualnom polju vuče sobom anarhiju u odgoju djece“. I pobačaji, koji su isto tako toliko puta povezani s nevjerom, ruše zdravlje i sreću naroda. Tko bi i približno mogao navesti duševne i biološke posljedice nevjere kod zapuštenih ženidbenih drugova. Gaženje bračne vjernosti ima za posljedicu generaciju opakih i bolesnih. U okružnici o kršćanskom braku piše Papa Pijo XI : „Neposluh uvijek slijedi kazna . . . Ako zvijezde na nebeskom svodu idu svojim putevima, koje određuje zakon gravitacije, onda vlada u svemiru najdivniji red ; ako bi pojedine zvijezde prekršile taj red postavljen od Boga Stvoritelja, nastao bi kaos-propast. Upravo je tako i s pojedinim čovjekom, brakom, obitelji, s državama.“ Dodajmo i zle posljedice nevjere za :

C. Crkvu. Poslanstvo su Crkve i sakramentalni karakter ženidbe oni razlozi, zašto ona toliko pažnje posvećuje obitelji. Dok se u njoj poštuje zakon vjernosti, obitelj je zdrava stanica, iz koje dolaze i Crkvi vjernici, za koje vrijedi riječ : Narod koji nastaje, hvalit će Gospodina. Iz smrtne kazne, kojom se u Starom Zavjetu kažnjavao i preljubočinac i preljubočinica (Lev 20, 10), vidi se, kako je Bog i uz ovakovu kaznu želio očuvati velika dobra, koja uništava u braku nevjera. Ona nanosi kršćanskom braku još veću štetu, jer gazi sakramenat, koji označuje vjernost Krista njegovoj Crkvi. Slabi vjera i pobožnost, laž zamjenjuje međusobno povjerenje. Od nepovjerenja prelazi se često na srdžbu, mržnju i druge grijehe protiv petoj zapovijedi. Obitelj, koja bi trebala da klicu vjere, ulivenu krštenjem razvije poukom i dobrim primjerom, uništava je u svojoj djeci psovkom, svađama i sablažnjivim vladanjem. Ako odgajati - prema sv. Karlu - znači djecu voditi Kristu, zanemareni odgoj znači odvoditi djecu od Krista. Sve to pogađa teško bitnu misiju Crkve da ljude posvećuje i spasava. Nevjera ima nekada za posljedicu i odpad od prave Crkve, a ovaj opet odpad i od Boga.

Nije lako povući granicu između dopuštenih i sumnjivih dodira oženjenih prema drugima. Zato treba imati odgojenu nježnu kršćansku savjest, koja će znati otkloniti iskru prije, nego postane opasnom da prouzroči požar. Sv. Pismo mudro savjetuje : „Ne približuj se kojoj drugoj ženi" (Eccli 9, 3). „Odvraćaj oči od lijepe žene i ne promatraj tuđe ljepote. Ženska je ljepota zaludila već mnoge". (Eccli 9, 8). Čuvanje netaknute bračne vjernosti traži trajnu budnost, da vladamo sami sobom, snagu odricanja. Naravnu ljubav treba oplemeniti kršćanskim duhom.

Bračni drugovi neka svoju vjernost, a s njom i svoju sreću stave pod zaštitu Isusa Krista. Jedna slika prikazuje Spasitelja, kako stoji na pragu kuće raširenih ruku, kao da ga brani i čuva. On je najbolji čuvar čistog ognjišta. „Ja sam čuvar".

30. Svećenički celibat.

Spasitelj je povratio ženidbi prvotnu njezinu čistoću i digao je na dostojanstvo sakramenta Novoga Zavjeta. U isto vrijeme on je dao i poticaj, da se najveledušniji njegovi sljedbenici jednog i drugog spola odreknu zakonitih uživanja u braku, koji je on potvrdio. On je dakle začetnik celibata, na koje se obvezuje svaki, koji želi stupiti u svećenički i redovnički stalež Katoličke Crkve. Duboki je smisao svećeničkog celibata.

1. Sancta sancte. Crkva je neokaljana Kristova Zaručnica i ona hoće, da svom nebeskom Zaručniku prikaže neokaljano svećenstvo. Ta je njezina volja izražena u zakonu o svećeničkom celibatu. Imamo povijesnih svjedočanstava, da su i pogani tražili od svojih svećenika, da moraju bogovima žrtvovati u čistoći. Treća knjiga Mojsijeva (20,3) traži od svećenika Staroga Zavjeta, da ne pristupaju svetim darovima „u stanju nečistoće". Katolički svećenik dnevno prinosi na oltaru žrtvu sv. Mise. Koliko ova žrtva nadvisuje po svetosti sve druge žrtve, koje su se ikada davale Bogu, dolikuje, da i on svetošću nadvisi sve druge. Svetost njegove žrtve iziskuje veću čistoću i odricanje, na koje on dragovoljno pristaje, iza duge kušnje i priprema. Njegova svetost je „sanctimonia virginalis" t.j. djevičanska svetost. Svijestan žrtve, koju će doprinositi kroz sav život njegova slaba čovječja narav, on predaje kod ređenja za podđakonu u ruke biskupove svoje čisto srce. Neupućeni svijet smatra ga radi toga okovanim, ali on se smatra oslobođenim od okova krvi i tijela.

2. Nerazdjeljeno srce. Svećenik lišen obiteljskih briga sličan je vojniku, koji se, ne sputan bilo kakovim obvezama, javlja dragovoljno za najopasnije ratne operacije. U trajnoj duhovnoj borbi za Kristovo kraljevstvo u ljudskim dušama vrijedi riječ: dobrovoljci naprijed! Ni jedna vrst napora svećeničke službe, ni jedna opasnost, ni sama smrt ne ulazi u obzir, kad se radi o naviještanju neokaljane istine i spasavanju duša. To je predviđeno u odluci mladih kandidata svećeništva, kad pristupaju oltaru svoga ređenja. „Tko je oženjen —uči sv. Pavao—brine se za svijet, kako da se dopadne ženi i razdijeljen je" (1 Cor 7,32). Jer kandidat svećeništva odabire za se „najbolji dio", brigu da se jedino dopadne Bogu, da mu služi cijelim srcem, on odabire i zato nužni uvjet— svećenički celibat.

Sveti Jeronim piše: „Apostoli, ili su bili djevice ili uzdržljivi iza ženidbe. Biskupi, svećenici, đakoni, ili su se birali između djevičanskih duša ili udovci ili su bar poslije primljenog svećeništva za uvijek ostali čisti". U proljeću Crkve u danima mučeništva, bilo je

oduševljenje za celibat tako veliko i snažno, da se većina službenika oltara dragovoljno i radosno odrekla braka ili bračnog života. To je i razumljivo. Mučeništvo traži najvišu ljubav, a celibat upravo ide za tim, da sačuva za Boga cijelo i nerazdjeljeno srce. Papinske odredbe, kanoni zapadnih sabora, spisi sv. otaca, dokazuju gotovo iz godine u godinu kroz cijeli srednji vijek, da je postojao celibat i da se išlo za tim, da ne popuste uske djevičanske veze između Spasitelja i njegovih svećenika. Svećenički celibat doprinosi, da svećenik bude „Homo Dei", to jest „Čovjek Božji", koji u neprestanoj molitvi i razmatranju hrani dušu, da ljubav i revnost za duše ne samo ne popusti, već neprestano raste.

3. Svećenik drugi Krist. Na Božanskog Otkupitelja primjenjuje Crkva riječi Pjesme nad pjesmama: „Moj je dragi... pastir na poljima ljiljana" (2,16). Na suncu su otkrili mrlja, ali Božanski lik Isusov nije okaljala ni najmanja nesavršenost. Kao što je sv. Tomi Akvinskom primjer Kristove neokaljane čistoće najjači dokaz proti krivovjernom nauku Jovinijanovu, da djevinčanstvo ne nadvisuje ženidbe, tako je taj isti primjer i najjači poticaj svećeniku u čuvanju celibata. Sv. Jeronim piše: „Djevičanski Krist i Djevica Marija posvetili su početke djevičanstva jednoga i drugoga spola. Isus je u svom životu uvijek pretpostavljao čiste duše drugima. Svi, koji su bili osobito blizu njegovom Srcu, bili su djevičanske duše. Zašto to pretpostavljanje? Jer djevičanstvo sprema srca za savršenu ljubav. Djevičanstvo je nadalje žrtva čovječje naravi. Tko ga posjeduje, znak je, da je pridonio mnogo žrtava, a svaka je od njih umnožila njegove zasluge, milosti i povećala savršenstvo ljubavi. Nema čistoće srca, ako je ne da Bog. Gdje je nalazimo, znak je, da je tamo usko sjedinjenje s Bogom po molitvi, koja je izmolila milost. Takav molitveni život pretpostavlja opet priznanje svoje nedostatnosti. Ta spoznaja je poniznost, majka svih kreposti. Tako se obistinjuje nauk sv. otaca, da je pobjeda za čistoću, pobjeda na svim poljima. Čist svećenik je svet svećenik. A takav treba da bude i po životu onaj, koji je po svetom redu —alter Chistus.

4. Uzor vjernicima. Protivno krivim nazorima o celibatu mnogih suvremenika, piše jedan uvaženi bogoslovski pisac, da bi apostoli, kad bi se danas pojavili da propovijedaju Evanđelje, usvojili zakon celibata sa svom strogosti Grgura VII. Apostolska Crkva diše i danas apostolskim duhom i zato tako budno pazi na ustanovu svećeničkog celibata. Celibat omogućuje svećeniku djelovanje. Današnji pastirski rad jedva može trebati drugih svećenika osim neoženjenih. Današnje društvene potrebe traže od svećenika osjetljive žrtve. Svećenik često mora da zaboravi na jelo, san, vlastito zdravlje i da se posveti potrebama vjernika. Ta nesebična ljubav žrtve došla bi u pitanje, kad bi se svećeničke brige proširile na njegovu vlastitu obitelj.

Celibat daje plodnost svećeničkom djelovanju. Rak-rana današnjeg vremena je dekristijanizacija braka i obitelji. Izčezlo je visoko poimanje o svetosti i nerazrešivosti ženidbe, o bračnoj vjernosti, o mogućnosti čistog života. Tijelo gazi prava duha, bračna ljubav dovodi do nečasnih zloupotreba. S druge strane iziskuju različite prilike od mnogih, da kroz duže vremena moraju doprinositi žrtvu udaljenosti od svog bračnog druga. Mnogi opet ne mogu ni stupiti u brak. Svima onima treba pokazati primjer, kako se može i mora suzbiti pobunjena priroda u čovjeku. Svim tima treba uzora utjelovljenog odricanja, svim tima treba staviti pred oči živu sliku potpune pobjede nad težnjama životinjke naravi. Djevičanska je svetost u svećeničkim redovima obrambeni zid bračne stidljivosti i čistoće za one, koji ne žive u braku. Svećenički celibat je baklja, koja se nikada ne gasi, već prenosi od pokoljenja na pokoljenje svijetlo razumijevanja za krščansku čistoću i žar volje, da se ona provede u život. Za svećenike možemo reći, da su u stalnom smislu umrli sebi, da žive za Boga i ljude. Svećenici u celibatu i redovnici simboli krščanskog samoprijegora, avantgarda čovječanstva u borbi duha s tijelom. Oni pokazuju, da je moguće ono, što se mnogima čini nemogućim. Oni su pomoćnici obitelji, da se u njima spriječe slabosti, koje ih toliko ponizuju, koje bi mogle obesčastiti bračni život. Oni svojim primjerom brane dostojanstvo i moralni sjaj obiteljskog ognjišta.

Svećenički celibat je ures Crkve, biser njezinih sluga, ali i veliko blago vjernika. Cijenite, braćo i sestre, to blago. Molite za svećenike, da taj ures na njima nikada ne potamni. Tu molitvu upravljajte Blaženoj Djevici Mariji. Ona je zaštitnik i vođa čistih duša. Pojava te Kraljice ulijeva viteški duh, koji gleda i ženu svetim pogledom, a čuva i brani čistoću kod sebe i kod drugih.

31. Čuvari svete čistoće.

U vrijeme krvavih progona kršćana u Aleksandriji, jurila je gradskim ulicama neka mlada žena. Na upit kamo žuri, odgovorila je: Izvan grada umiru za Krista, i ja hoću također da budem među njima. Ta žena je čeznula da umre za Krista. Nije veliki broj onih, kojima je ta milost namijenjena. Ali svi smo pozvani da živimo za Krista. Za Krista živi, tko vrši njegove zapovijedi. Za Krista živi, tko čuva svetu čistoću. Teško je za Krista umrijeti, ali još možda teže živjeti za Krista. Teško je biti čist. To je iskusio veliki apostol sv. Pavao, toliki prije i poslije njega. Teško je, ali nije nemoguće. Nebrojena su sredstva i mnogi su putevi ovom cilju. Mi ćemo danas iznijeti najbolja sredstva bez kojih bi ljiljan čistoće brzo uvenuo kao i svako drugo cvijeće, kad bi mu uskratili svijetlo i sunčani žar.

1. Vjera i molitva. Dobro živjeti znači živjeti po Božjoj volji, živjeti iz vjere. Bez vjere nije se moguće dopasti Bogu. Kad bi se mogla voditi statistika čistih duša, onda bi se moglo ustanoviti, da je čistoća samo ondje, gdje se duboko vjeruje i moli. Zašto? Zato jer nas vjera i molitva povezuje s Bogom, izvorom pobjedničke snage. Pravo kaže Foerster, da „samo religija prodire tako duboko u čitavu dušu i uspijeva da uzdrži čistom najopasnije njezino područje — fantaziju, da sjetilne napasti uopće ne mogu doći do većeg utjecaja na dušu".

Vjera ulijeva u dušu oduševljenje za svetu čistoću. Što protivnici vjere otklanjaju kao nešto neprirodno, što ruše s tolikim rafiniranim sredstvima, to kršćani smatraju visokim idealima. Oni visoko cijene i šestu zapovijed Božju. Za njih ona posve odgovara čovječjoj naravi, volji Božjoj i srcu čovjeka.

Vjera sluša savjest kao glas Božji. Bog je postavio pred vrata svetišta čistoće tog ozbiljnog, nepodmitljivog i budnog stražara, koji nam kazuje, što je dobro, a što nije. Ona je za kršćanina, „štit vjere u borbi s đavlom".

Nitko ne smije previše graditi na svojoj dobroj volji, jer žar požude je tako jak, da se ne može ugasiti samo naravnom vodom dobre volje. Da se očuva sveta čistoća, potrebni su jači poticaji i vrhunaravna snaga. Sve to dobivamo u dobroj molitvi. Kad je jedan svenik zapitao nekog mladića, kako je mogao tako duboko pasti, odgovorio mu je taj: Velečasni, tako duboko pada onaj, koji se ne moli.

2. Visoki životni ideali—sveci. Sveci su uzori čistoće, ali u isto vrijeme i učitelji, kako se ona čuva. Da svladaju svoje tijelo, hranili su se oskudno, malo spavali, jednostavno odijevali, čuvali od dodira sa zločestim svijetom. S tjelesnim strogostima najrazličitijih vrsta zagospodarili su nad svojim tijelom. Oni su znali, da kraj razmaženog života, gdje si čovjek ništa ne uskraćuje, ljiljan čistoće nužno vene. U istinu, tko bi mislio da može biti čist bez strogog života, taj bi morao biti bez krvi i mesa. Sveti Ivan Krstitelj bio je posvećen još pod srcem svoje majke. Ipak on se povukao u pustinju, da očuva u najtežoj pokori svoju neokaljanost. Bdjenju pridružili su sveci molitvu za svetu čistoću. Sveti Beda je učio, da kao što razbojnik bježi čim čuje glasove, i kao što onda svi drugi skaču na noge da osujete provalu, tako naše molitve tjeraju u bijeg đavla, a dozivaju nam anđele i svece u pomoć. Sveti Bernardo je uistinu vikao, kad su mu htjeli uzeti čistoću: razbojnici! Na tu su viku ti „razbojnici" pobjegli. Ali Bernardo je više molio s time Boga, nego vikao ljudima.

3. Sveta ispovijed i Pričest. Sveti ispovjednici Filip Neri i Alfonzo Liguori nalagali su svojim pokornicima — koji su već pali ili koji su se nalazili u teškim napastima — za pokoru: da moraju odmah nakon prvog pada u grijeh ponovno doći svetoj ispovijedi. Uspjesi te njihove prakse bili su čudnovati i brzi. Tom se ne treba čuditi. Katolički ispovjednik raspolaže naravnim i vrhunaravnim sredstvima za popravljanje čovjeka. On umiruje pokornika, uspostavlja u njem klonulu odvažnost, kad ga odgaja u vjeri u Božju Providnost, dobrotu, sveznanje. On pridobiva duševnog pacijenta, da odano prihvaća i najteže životne prilike. Grješna navika unosi u dušu ravnodušnost i zlovolju. Svećenik s poukom o neumrlosti duše vraća mu volju za borbu i svijest o čovječjem dostojanstvu, uči ga, da Bog gleda na dobro volju, i time mu vraća vjeru u se i u mogućnost boljeg života. Oproštenje grijeha u ispovijedaonici je „pretvorba svoje vrsti". Nakon odrešenja postajemo slobodniji i neovisniji od vanjskih utjecaja i podražaja. U nama slabi grješnik, a raste Božji čovjek.

Kad bi netko branio tvrđavu, ne bi mu koristila ni jedna zaštita, ako u tvrđavi ne bi imao hrane. Ne bi mogao izdržati ni pobijediti. Preostalo bi mu ili da se preda ili da u-

mre. Taj se slučaj u borbi za svetu čistoću kod kršćana ne može dogoditi. Dok se borimo, da kula naše volje ne padne, možemo, ako nas je volja, i dnevno uživati „Kruh, koji je s neba sišao". Za svetu Pričest vrijede riječi Pisma: „Od žita će rasti izabrani, a od vina će nicati djevice" (Zah 9,17).

Narav je sakramenta Presv. Euharistije takva, da neposredno ulijeva u tijelo i krv otpornost protiv nečistoće. Primamo neokaljano Tijelo Isusovo, koje je od djetinjstva toliko ljubilo čistoću, koje pozna i sada sve naše borbe i pogibelji. To je iskusio jedan mladi radnik, koji je u svojoj radionici napisao na jednu cedulju: ja sam se danas pričestio. Već samo sjećanje na sjedinjenje s Kristom, dalo mu je novu snagu u borbi za čistoću. Svoju najjaču snagu i najljepše uspjehe crpi katolički odgoj baš u svetoj Pričesti. Sveti Ivan Bosco je samo jedan od nebrojenih odgojitelja, koji su to iskusili. U svetoj Pričesti živi i djeluje Isus, prauzor svake čistoće. On ostaje u ovom sakramentu put, istina i život. Kroza nj se volja pretvara u zbiljnost, a odluka za svetu čistoću u djelo. Uzmimo srcu riječi svetog Bonaventure: „O dušo, ako već ljubiš tijelo, ni jedno drugo ne ljubi osim tijela Kristovog".

4. **Apostolat.** Često se može čuti, da se tu ili tamo zna pojaviti tako zvana bolest spavanja. Tko na njoj oboli, spava po čitave tjedne i ne može ga se probuditi. Sjedište te bolesti je u mozgu. Kažu, da je u Africci ona veoma raširena. Ja ne želim govoriti o toj tjelesnoj bolesti spavanja već o duševnoj. Ona je za vjerski i ćudoredni život upravo porazna. Kršćani spavaju, ne bdiju nad vjerom i poštenjem. Ali ne spava neprijatelj đavao. Dolazi (noću) i sije kukolj nečistoće po njivama kršćanskim duša. Svećenika je tako malo, da oni ne mogu doskočiti velikim duhovnim potrebama kršćanskog svijeta. Svi su pozvani da pomažu svećeniku u radu oko toga, da se iščupa kukolj grijeha i sije zdravo sjemenje kršćanske istine i ćudoreda. Kad izbije požar svi su pozvani da pomognu da se zlo otkloni. Od najmlađega do najvećega. Plamen nečistoće zauzeo je u svijetu strašne razmjere. Sveta Crkva je pozvala sve vjeenike da pomognu svećenicima, da se kršćanski svijet što više sačuva od te katastrofe. Kad na tom radimo, mi surađujemo sa svojim duhovnim pastirima na najzasluženijem djelu. Mi smo u stalnom smislu riječi apostoli. Posao je apostola u svijetu da šire kršćanski istinu, smisao za krepost, oduševljavaju ljude za sveto bogoslužje i svete sakramente, da pobijaju zablude i suzbijaju grijeh i riječima i primjerom.

Katolički je pisac Augustin Salesius napisao: ne može se naći na zemlji većeg svetišta od čistog tijela i duše bez grijeha. Doprinesimo koliko možemo, da i u našoj domovini bude što više ovakovih svetišta.

32. Sedma zapovijed Božja.

Vlasništvo je opravdano, ali ograničeno pravnim, karitativnim i socijalnim ogradama.

Braćo i sestre! Danas počimam tumačiti 7. i 10. Z. B. *Ne ukradi.* — *Ne poželi tuđe.* To su dva anđela čuvara pravnog poretka u posjedovanju materijalnih dobara. Jedan zabranjuje krađu, otimačinu i svaku štetu bližnjemu, a drugi zabranjuje i samu pomisao i želju za tuđim. Bog traži od nas poštenje i pravednost. Što ne želiš da tebi drugi čini, ne čini ni ti drugome.

Ne može se sve reći u jednoj propovijedi i i zato sam razdijelio svoja razlaganja u četiri propovijedi.

Prva propovijed: Privatno vlasništvo je opravdano, ali ograničeno pravnim, karitativnim i socijalnim ogradama.

Druga: O pravednom sticanju dobara. — *Treća:* O nepravednom sticanju dobara, — *Četvrta:* Položi račun. Vrati i plati što si dužan.

Prelazim na prvu propovijed, koja krije u sebi dvije misli, zato ima i dva dijela: I. Vlasništvo je opravdano.

II. Vlasništvo je ograničeno pravnim, karitativnim i socijalnim ogradama.

Vlasništvo je opravdano. Vlasništvo je opravdano, jer je ono zahtjev razumne ljudske naravi. Ono je životna potreba, bez koje nema čovjeku života. Da dokažem gornju tvrdnju iznašam slijedeće činjenice:

1. *Povijesna činjenica.* Kod svih naroda, kroz sve vjekove, postoji pojam i pravo privatnog vlasništva. Kod Eskima na Sjeveru i kod Crnaca na Jugu. Kod primitivaca u Africi i kod kulturnih naroda Evrope i Amerike. Kod svih naroda u davnoj prošlosti, lovaca i nomada, pa sve do kulturnih ljudi sadašnjice, postoji

pojam i pravo priv. vlasništva. Što to znači? To znači ni manje ni više, jednu sveopću činjenicu, koju nije stvorio niti narodni običaj, niti narodna kultura, niti međunarodni ugovor, niti sila jačega, — nego nešto, što je kod svih ljudi bitno zajedničko, a to je njihova razumna narav, njezini zahtjevi i potrebe. — Vlasništvo je upravo tako potrebno, kao sloboda, kao osobna nepovredivost, kao uvjet života. Zato je pojam i zahtjev vlasništva neizbrisiv i neugasiv. Narav se ne vara i ona se ne odriče svojih životnih potreba i prava.

2. *Zahtjev života.* Što je to, što čovjeku daje snage, uzdržljivosti, poleta i radosti u teškom znoju i žuljavom radu? To je nada u zaradu, kojom će osigurati život sebi i svojoj obitelji; u zaradu, kojom će osigurati sebi i djeci bolju budućnost; nada u zaradu, kojom će osigurati sebi mirnu, spokojnu i sknađenu starost. Nada u zaradu, zbroj zarada je izvor snage i uzdržljivosti u radu. Ali ta je nada i izvor sređenoga i kreposnoga života. Tko će biti savjestan i marljiv, ako nema nade, da će išta od onoga što stvara, biti njegovo? Tko će biti štedljiv, umjeren, ako ušteda nije njegova? Tko će biti milosrdan i darežljiv, ako nema ništa svojine, da može dijeliti drugome? — Što čovjek zubima samelje i pojede, biva sastavnim dijelom njegova tijela. Isto tako, što čovjek žuljavim rukama samelje i iskuje, biva sastavnim dijelom njegove svojine. To je zakon i zahtjev naravi!

3. *Zahtjev obitelji!* — Vi znate dobro, što je sve potrebno obitelji za sređen obiteljski život; stan, pokućstvo, odijelo, hrana. Otac i majka osjećaju u sebi poziv naravi i dužnost, da se brinu za svoju djecu, da ih postave na noge, da ih odgoje za sposobne, korisne i čestite ljude. A čime će otac i majka tu svoju naravnu dužnost izvršiti, ako nemaju svojine, da njom raspolažu? A djeca? Ona s pravom očekuju od roditelja pomoć i uzdržavanje. I tako se razvija obiteljski život uzajamne ljubavi, pijeteta, marljivosti, štedljivosti, zahvalnosti. Najsretnija i najsređenija je obitelj, koja ima svoj obiteljski kutić zemlje, svoju kućicu, svoj mir i red na svom vlastitom ognjištu. Naš narod veli mudro: Moja kućica, moja slobodica! Tu nema trvenja sa stanarima, bojazni od uznemirivanja, svađe s tuđom djecom, niti sudskog parničenja. Tu su ostvareni svi uvjeti za normalan i sređen obiteljski život. Zato moderne države nastoje, da svaki radnik ima svoju kućicu i svoj mali posjed zemlje. — Netko je dobro primijetio: da je očeva baština, iz groba produžena očeva ruka, koja se brine za svoju djecu!

Obitelj, koja ništa ne posjeduje, koja se ne brine za djecu i za starost, leglo je lijenosti, nerada, nemara, pijanstva, rasula.

4. *Zahtjev društvenog i narodnog pokreta.* — Zamislite kakav bi to bio mir i red, da svaki može raditi što hoće, gdje hoće, i kada hoće? Kakav bi to bio mir i red, da svaki može sebi svojatati štogod želi i hoće? Kakav bi to bio mir i red, kad se ne bi znalo kome što pripada. što je moje, a što tvoje? To bi bila jurnjava, zbrka, otimačina i rasulo, a ne mir i poredak.

Naš narod je vrlo privržen svojoj zemlji, koja ga hrani, i svom kućnom ognjištu, koje ga štiti i brani. Zato je naš seljak prirastao uz svoju zemlju i svoj narod. On osjeća ljubav, zahvalnost, povezanost sa rodnom grudom. Hrvati su svoju zemlju kroz vjekove branili krvlju i životima najboljih sinova. Mi smo narod ponosan na ono, što je naše. To je osjetio svaki neprijatelj, koji je pokušao da nam otme rodnu grudu.

Posve drugi životni nazori vladaju kod ljudi, koji ne poznaju tu naravnu ovisnost i povezanost s rodnom grudom. Evo primjera iz američkog života. — Prije 20 godina donijele su američke novine ovaj uzbudljivi izvještaj: Mladoj dami ponudili su da kupi kuću za svoju djecu i obitelj. Čujte, što je ona na tu ponudu odgovorila: „Što će meni kuća? Ja sam se rodila u klinici. Odgojena sam u internatu. Našla sam muža na plesu. Mi stanujemo u hotelu i hranimo se u restoranu. Prije podne se bavim sportom na igralištu, poslije podne spavam i šetam, a na večer idem u kazalište. Ako obolim, odvest će me u bolnicu. Ako umrem, pokopat će me na groblju. Što će meni kuća?“ — I ona je odbila ponudu. Braćo i sestre! Ima li ta žena zdrave pojmove o obitelji? O obiteljskom životu? O odgoju djece? O kućnom svetištu? O sreći oca i majke? O dječjem raju na kućnom ognjištu? O ljubavi prema rodnoj grudi? O pijetetu prema domovini? Odgovorite sami? Je li to u interesu zdravog narodnog života i sređenog društvenog poretka?!

5. *Zahtjev civilizacije i kulture.* — Iskustvo i povijest je pokazala, da se kultura razvija tamo, gdje su povoljne materijalne prilike. Zašto se Amerika digla do vodećeg mjesta u

svijetu? Zato, jer tamo vladaju sređene materijalne prilike. Tamo svaki treći čovjek ima svoj mali posjed, svoju kuću, svoj vrt, svoj auto, svoju sređenu zaradu i egzistenciju. Tamo cvate ne samo tehnika, nego i sve vrste znanosti i opća civilizacija i kultura. Zašto siromašni narodi ne mogu naprijed? Jer njima manjkaju materijalni uvjeti za razvitak kulture.

Zato zaključujem prvi dio propovijedi: da je vlasništvo opravdano, jer je ono zahtjev razumne ljudske naravi. Ono je životna potreba čovjeka.

Ovu je istinu prihvatila i cijelom svijetu proglasila Generalna skupština Ujedinjenih naroda u svojoj općoj Deklaraclji o pravima čovjeka u članu 17., koji glasi: Svatko ima pravo da sam posjeduje imovinu.

Znam, i kao da čujem, gdje mi koji od vas postavlja pitanje: Zar u sticanju imovine nema obzira i granica prema drugima i prema zajednici? Dobro ste mi postavili pitanje, i zato prelazim na drugi dio propovijedi i naglašujem:

II. Vlasništvo je ograničeno pravnim, karitativnim i socijalnim granicama. Kršćanski pogled na ovaj materijalni svijet diže čovjeka nad materiju u carstvo duha, bliže Bogu. Nikada ne smije materija čovjeku postati neko božanstvo, neki bog Mamon, zlatno tele, da joj se čovjek klanja kao bogu. To je poganština, a ne kršćanstvo. Materija mora služiti čovjeku, njegovim obvezama prema sebi, prema drugima, prema zajednici. Zato ću vam iznijeti ukratko kršćanske principe o vlasništvu, njegovim granicama, njegovim pravnim, karitativnim i socijalnim obvezama.

1. *Bog je stvorio ovaj materijalni svijet za sve ljude, da svi mogu kao ljudi dostojno živjeti.* — Eno, na prvim stranicama sv. Pisma stoji jasno napisano i proglašeno ovo načelo: „Rađajte se i množite se! Napunite zemlju i podvrgnite je sebi! Vladajte nad silama morskim, nad pticama nebeskim i nad svakim bićem, što se miče na zemlji". I nastavi Bog: „Eto predajem vam sve na svoj zemlji bilje, što nosi sjeme, i sve drveće s plodovima, u kojima je sjeme, neka vam bude za hranu" (Gen 1,28-29).

Ovo je božanski pravni kodeks, u kojem je proglašeno: *Sveopće pravo svih ljudi na život, na sve, što je potrebno za život.* Zato je velika nepravda, u nebo vapijući grijeh, ako ljudi, pa i čitavi staleži, trpe bijedu i oskudicu na onom, što je potrebno za život dostojan čovjeka.

2. Iz gornjeg slijedi odmah drugo načelo: *Ne može jedan imati previše, a drugi premalo za život.* — To je nepravda, socijalna nepravda prema drugima u ljudskoj zajednici. — Ovim otklanjamo t. zv. E k o n o m s k i l i b e r a l i z a m koji je proglasio načelo: Neograničene slobode i natjecanja u sticanju dobara. Nepravda je u tome: što jedni rasipaju u bogatstvu, a drugi se guše u siromaštvu. To nisu planovi Božji, već planovi ljudskog egoizma.

3. Iz gornjeg ne smijemo povući *krivi* zaključak: *Dakle, svi smo jednaki, jednako imućni situirani.* — To bi bio raj na zemlji, a na zemlji nema raja. Zemaljski raj je proigran, izgubljen. Nema dva čovjeka jednaka na cijelom svijetu. Kad bi se sada sve srebro i zlato i sve zalihe razdijelile svima na jednake dijelove, što mislite, kako bi dugo trajala ta jednakost? Niti jedan dan. Jedni bi štedili, a drugi trošili. Jedni zarađivali, a drugi rasipali. Na svijetu će biti uvijek siromašnih i bogatih, isto tako, kao bolesnih i zdravih, starih i mladih, ružnih i lijepih, slabih i jakih, grješnika i pravednika. Tu je istinu potvrdio sam Isus: „Siromahe imate svagda među sobom" (Mtth 26,11.) Pazite! Isus kaže s i r o m a h e, a ne na s m r t o s u đ e n e b i j e d n i k e! Ima siromaha, koji vode uredan, častan i dostojan život.

4. Zato ćemo povući ovaj pravi zaključak: *Tko ima previše, dužan je davati onome, koji ima premalo.* — Ne mislim ovdje na siromahe iz lijenosti i pijanstva. To su propalice, a ne siromasi. Za njih vrijedi riječ sv. Pavla: „Tko ne radi neka i ne jede! (2 Thes 3,10). Ja mislim na one siromahe, koji nemaju zarade, ili nisu sposobni za privredu.

Svaki čovjek ima pravo na pravednu plaću, koja omogućuje njemu i njegovoj obitelji čovjeka dostojan život. U nebo vapijući grijeh je: Zakidanje zaslužene plaće! Tim je naglašeno pravo na život. Ali to nije dosta. Osim pravednosti Krist je proglasio i drugi zakon: *Zakon ljubavi*: Ljubi bližnjega svoga, kao samoga sebe. Eno divne Isusove priče: o bogatašu i siromahu Lazaru! A da je to velika dužnost, čujte osudu, koju će Krist na sudnji dan izreći tvrdim i škrtim bogatašima: „Idite od mene, prokleti, u oganj vječni, što je pripravljen đavlu i anđelima njegovim! Bio sam gladan, i nijeste mi dali jesti; žedan, i nijeste mi dali piti; go, i nijeste me zaodjeli. Bio sam

bolestan i u tamnici, i nijeste me pohodili. Tada će ga upitati i oni: Gospodine, kada smo te vidjeli gladna ili žedna ili stranca ili gola ili bolesna ili u tamnici, i nijesmo te poslužili? Ali će im on odgovoriti: Zaista, kažem vam: Što nijeste učinili jednome od ovih najmanjih, to nijeste učinili ni meni" (Mtth 25,41-45). Neka zapamte imućnici: da je pravi Gospodar svega Bog, a oni da su samo upravitelji. Treba biti pravedni upravitelj prema planovima Božjim, da se ostvare riječi Kristove: „Blaženi milosrdni, jer će oni milosrđe postići". (Mtth 5,7). — Završujem: Vlasništvo je ograničeno pravnim i karitativnim i socijalnim ogradama, a te je ograde proglasio i postavio Bog Stvoritelj.

33. Pravedno sticanje dobara

Gospodin Bog je u svojim zapovijedima predvidio i jednu, koja će bdjedi nad pravedno stečenim vlasništvom, jer je na Sinaju progovorio: Ne ukradi! (Ex 20,15). A Mojsije je smatrao, da mu je dužnost oučiti narod o potrebi potpunog izvršivanja Božjih zapovijedi, pa je prije svoje smrti nanovo pred narod iznio ono, što Bog traži od svojih vjernika. Tako je pred narodom ponovno zagrmio Sinajski Bog: Ne ukradi! — Ne želi kuće bližnjega svojega, ni njive njegove, sluge njegova, sluškinje njegove, vola njegova, magarca njegova, ni igdje išta, što pripada bližnjemu tvomu" (Deut 5,17-18). Zašto Bog, a s Njim i Njegov sluga Mojsije, tako razrađuje ovu zapovijed? Sigurno zato, da nikom ne bi palo na um, da se pravi, kao da joj nije shvatio pravi smisao. Gospodin je predvidio potrebu vlasništva, da čovjek može opstati na ovoj zemlji i privesti svrsi svoj život i život svoje obitelji, pa je zato ustao na obranu ljudskog prava na posjedovanje onog, što mu je potrebno.

Već samo sv. Pismo nas uči na koje načine čovjek može postati vlasnik nekih stvari: zato nam na različitim mjestima priča o baštini, kupovini, darovima i radu.

Baština. — Narod se Božji nalazio u pustinji na putu u obećanu zemlju. Svaka je obitelj nešto posjedovala. Jednog dana stupi pred Mojsija i velikog svećenika Eleazara pet djevojaka sestara. Bile su to Salfadove kćeri Maala, Noa, Hegla, Melka i Tersa. Ostale su bez ičega. Otac im je umro u pustinji, kažnjen od Boga radi nekog grijeha, a rođaci im ne priznaju pravo na ono, što je posjedovao njihov otac Salfad. Mojsije treba odlučiti, tko ima pravo: razbaštinjene kćeri ili pohlepni rođaci. One su svijesne svog prava i zato ga ozbiljno traže: „Daj nam baštinu među braćom našega oca!" Mojsije se obraća Gospodinu, kako je to u svim važnijim časovima činio i Gospodin rješava ovaj spor, koji postaje uzorak za rješavanje sličnih slučajeva. „Kćeri Salfadove pravo su govorile. Daj im bez oklijevanja baštinu među braćom oca njihova. Prenesi posjed oca njihova na njih" (Num 27,1-7). I dalje Gospodin do pojedinosti određuje baštinsko pravo među Izraelcima. Gospodin prema tome takav način sticanja stanovitih dobara ne samo da smatra naravnim, nego čak i pozivnom odredbom potvrđuje. Sad nam može biti razumljiv odgovor jeruzalemskog građanina Nabota, kad se protivi kralju Ahabu, koji traži od njega, da mu proda svoj vinograd, što se nalazio uz kraljev dvor. Nabot ga je baštinio od svojih otaca i on se ne može od njega odijeliti (1 Reg 21,2 sq). Nabot je posjedovao svoj vinograd po baštinskom pravu, i što je još važnije, Ahab mu priznaje to pravo. No, jer kralj želi, da ipak dođe do vinograda, koji će pretvoriti u vrt za zelje, on Nabotu nudi zamjenu, odnosno želi vrt prekupiti.

Kupovina. Kupovina se neke stvari ne može smatrati nečim nezakonitim, jer ona predviđa pravu procjenu stvari i davanje protuvrijednosti. Zato još ne možemo Ahaba osuditi, kad govori: „Dat ću ti za nj bolji vinograd. Ako li voliš, dat ću ti i novac, što vrijedi". Da Mojsijev zakon nije predviđao zabranu prodavanja baštine, Ahabova ponuda ne bi u sebi sadržavala ništa nečasno i Nabot bi sigurno trebao pristati na zamjenu. Ni Isus nije osuđivao trgovinu, jer jednu svoju prispodobu za kraljevstvo nebesko uzima iz života trgovca, koji traži pravo biserje: „Kad nađe jedan dragocijeni biser, otiđe, proda sve imanje svoje i kupi ga" (Matth 13,45-46). Činjenica je, da među svecima Kat. Crkve nailazimo 13. XI. i na sv. Homogona (†1197), trgovca iz Kremone, koji se i uz svoj posao, koji baš ne prija svetosti, ipak posvetio. Znači da nije zlo u samom poslu, nego u zloupotrebljavanju toga načina privređivanja.

Da ni dar nijo isključen kao mogućnost za sticanje vlasništva, svjedoči sam Bog, jer je

baš On onaj, koji je na takav način prvi uveo Adama u posjed zemlje: „Rađajte se i množite! Napunite zemlju i podvrgnite je sebi! Vladajte nad ribama morskim, nad pticama nebeskim i nad svakim živim bićem, što se miče na zemlji... Evo predajem vam sve" (Gen 1,28-29). Abrahamu je obećao i dao u posjed zemlju Palestinu (Gen 12-12). Mojsiju je rekao, neka saopći sinovima Izraelovim: „Uzmite sebi u posjed zemlju i prebivajte u njoj, jer vam dadoh tu zemlju, da je vaša" (Num 33,53).

No svakako je najljepši, najugodniji i najblagoslovljeniji način sticanja **vlastiti rad.** Poznato nam je, da je i prvi čovjek imao dužnost raditi, obrađivati zemlju. I čovjek je tu dužnost prihvatio. Kasnije su istom ljudi, zavedeni svojom lijenošću, rad proglasili nečim manje vrijednim, nečasnim, što više sramotnim za čovjeka višeg staleža, pa su zato za njih morali raditi drugi, siromasi odnosno robovi. Međutim je došao na zemlju Sin Božji, Isus Krist i povratio je, među ostalim, i radu njegovu prvotnu čast. Krist se nije stidio, da Ga zovu radničkim sinom. Što više, On je i sam radio uz svog Hranitelja Josipa i tako zarađivao svakodnevni kruh.

Učenike bira iz onih staleža, koji se bave ručnim radom. Dapače i intelektualac Pavao nije bez zanata. Često ga gledamo kako uz svoje prijatelje Priscilu i Akvilu radi kao šatoraš, tako da je mogao s ponosom reći efeškim starješinama kada se u Miletu od njih opraštao: „Srebra i zlata ili odijela nisam poželio ni od koga. Vi sami znate, što je trebalo meni i mojim pratiocima priskrbile su ove ruke" (Act 20,34-35).

Raditi i uživati plodove svoga rada ili rada svojih otaca nikako nije protiv Božje volje, što više, to je sasvim u skladu s Njegovim namjerama, jer svaki pošteni rad blagosliva. Nastojmo samo, da nam rad zaista bude pošten, jer će samo u tom slučaju biti blagoslovljen.

34. Nepravedno sticanje dobara

Iako je svaka od 10 Božjih zapovijedi duboko upisana u srcu svakoga čovjeka, smijemo reći da to posebno vrijedi za 7. Božju zapovijed. Ljudi su po prirodi toliko vezani uz materijalna dobra i toliko skloni, da ih povećaju ne samo na pravedni, nego i na nepravedni način, da se tome nešto glasnije opire ljudska narav, jer je u njoj glasnija jeka Božje zabrane: Ne ukradi! I pozitivni Božji zakon, koji je dan u St. i N. Zavjetu, nije drugo nego svestranije tumačenje tog naravnog zakona, koji se temelji na vječnoj Volji Stvoritelja svega. I pozitivni crkveni i građanski propisi, odnosno kazne, koje uređuju zaštitu tuđeg dobra nisu, a i ne mogu biti, nego samo krajnji izvodi iz osnovnog Zakona vrhovnog Zakonodavca.

Reći ćemo nešto o: 1. načinima, 2. posljedicama i 3. kazni za nepravedno stečena dobra.

1. **Načini sticanja dobara na nepravedan način,** mogu se uglavnom svesti na ove: *Krađa.* To je uzimanje tuđeg dobra protiv opravdane volje gospodara. Sveto Pismo nije moglo prijeći preko ovakvog načina sticanja imetka. I zato tako lijepo i socijalno, s pravnom snagom do konca vjekova zvuče riječi: „Ako se nađe, što je kradljivac pokrao, mora vratiti dvostruko" (Exod 22). Ako je to učinjeno javno, nazivamo takav način *otimačinom,* a ako je k tome spojen sa ubistvom vlasnika, ili s povredom ili velikom prijetnjom, onda govorimo o *razbojstvu.* „Ni kradljivci, ni lakomci,... ni razbojnici ne će baštiniti kraljevstva Božjega" (1 Cor 6,10). Ovamo spada i *prijevara,* to jest kršenje pravedne pogodbe. Osnovna takva pogodba postoji između radnika i poslodavca i zakidanje pravedne plaće je u nebo vapijući grijeh. Je li mogla Crkva jače istaći, kolika je u tome nepravda?! „Ako je netko radio za tebe, veli stari Tobija svojemu sinu, odmah mu podaj plaću i ne zadržavaj zaslugu nadničarevu" (Tob 4,15). U prijevaru spadaju i krive mjere i krivi novac, a to je, izgleda, najčešći način nepravednog sticanja bio od uvijek. „Ne nosi u torbi dvojaku utegu, težu i lakšu. Puna i prava utega neka ti je, da dugo živiš na zemlji, koju ti daje Gospod Bog Tvoj" (Deut 25,13-15). Spomenimo i *lihvarenje,* koje je došlo do tako žalosnog izražaja posebno za vrijeme nestašice u godinama posljednjeg rata. Tako zovemo traženje previsokih kamata za posuđeni novac i za posuđenu stvar. „Ako pozajmiš novaca kojem siromahu iz naroda mojega, koji stanuje kod tebe, nemoj mu biti kao lihvar! Ne udarajte na njega kamatu! — Ne zateži davanjem od izobilja gumna svojega i davanjem iz tijeska

svojega" (Ex 22). „Ne smiješ uzeti od zemljaka tvoga kamatu i povišicu, nego se boj Boga svojega i daj, da brat tvoj živi uz tebe! Ne smiješ mu davati novaca svojih na kamatu, niti mu hranu svoju pozaimaj uz cijenu lihvarsku!" (Lev 25,-36-37). Konačno dolazi *šteta*, to jest uništavanje tuđe stvari ili onemogućavanje bližnjega, da postigne dobro, na koje ima pravo. „Tko u vrtu svojem naloži vatru i pusti da požar presegne, tako da se zapali vrt drugome, onda on mora dati kao otštetu najbolje u vrtu svojemu" (Exod 22).

2. **Posljedice.** — Tko bi mogao izbrojiti žalosne posljedice ovakvih načina u sticanju dobara. I za pojedinca i za zajednicu. Oni nikada ne donose sreću. Veli naš narod: „Krivo stečeno nije blagoslovljeno" ili „Oteto-prokleto", ili „Vragom stečeno, vrag i odnese". Osim toga svako od ovih zlodjela prelazi polako u strast, što klasično izražava naš narod riječima: „Tko će koku, taj će i voku!" I nije rijetko, da takav pojedinac upropasti svoju obitelj, a i da cijelu zajednicu uvali u kakvo veliko socijalno zlo. Kad se Jozua, poslije prelaza u obećanu zemlju, sukobio s neprijateljima, počeo je gubiti bitku za bitkom. Pomoli se Bogu, a On mu reče: „Izrael je sagriješio... prisvojili su zakleto, počinili su krađu, posakrivali su i metnuli među svoje stvari". I zato narod nije pobjeđivao. Našli su ukradene stvari kod Ahana, čiji svršetak nije ni malo zavidan (Cf Jos 7). A kad čitamo divne socijalne enciklike, „Quadragesimo anno", onda nam se otvaraju oči, kolike su nesreće skrivili upravo oni, pa zvali se i katolici, koji su na svoj način sudjelovali u zlu, kojemu su događaji 20. stoljeća samo prirodna posljedica.

3. **Kazna.** U gore iznesenom primjeru krađe Ahanove, ovakav je završetak: „Tamo reče Jozua: „Jer si nas ti strovalio u nesreću, tače tebe danas strovaliti Gospod u nesreću". Tada ga kamenovaše svi Izraelci i spališe (njega i njegove), iza kako su bili kamenovani". — „Ako tko uzaima pod lihvu i uzima kamatu, hoće li taj živjeti? Ne, on ne će živjeti! Jer je učinio sve te gadove, mora svakako poginuti. On nosi krivnju na svojoj krvi" (Ez 18,13). — „Nepravda se njegova vraća na vlastitu njegovu glavu, na vlastito tjeme silazi zločin njegov" (Ps 7,15).

Kako su divne posljedice vjere u Boga i kako blagotvorno djeluju u predmetu pravednog sticanja dobara ovdje na zemlji. Kršćanin ima pred očima, da nije dosta samo njegova naravno pozitivno usmjerena savjest. Nije dosta samo strah od posljedica zakona. On je svijestan, da se Božjem oku ništa ne može sakriti. Svijestan je, da uvijek mora biti i ostati Božje dijete, i da „će mu sve naplatiti Otac nebeski, koji vidi i u skrovitosti". Stoga se on ne obazire oko sebe, nego mu je pogled, i dok živi ovdje na zemlji, uvijek usmjeren prema nebu. A dobrima ovoga svijeta služi se tako, da ne izgubi ona vječna, kako i molimo u molitvi 3. nedjelje po Duhovima: „Umnoži, Gospodine, nad nama svoje milosrđe, da pod tvojom upravom i pod tvojim vođenjem tako prođemo kroz dobra vremenita, te ne izgubimo vječnih".

Svećenik u društvu

Napisao Kardinal Suhard, nadbiskup pariski

(Nastavak 12)

Svećenik, glava mističnog jedinstva, bit će duša te zajednice i on će je povezati s drugim kršćanskim zajednicama. On će hraniti taj unutarnji život kod apostola profanog svijeta.

Nikada o tome ne će posvetiti odviše vremena. To oblikovanje savjesti nije lak posao. Ponajprije, ono se ne izmišlja: ono polazi od nepromjenjivih principa Objave, predanih od nepogrešivog Učiteljstva. Ali ono se ne sastoji u tome, da iz njih mehanički izvodi gotovo rješenje za dani slučaj. Recepti ne vrijede u tom pokretnom, neprestano obnavljanom kontekstu. Savjeti, što ih svećenik daje borcima, morat će slijediti, sat po sat, silnice i putove milosti, koje će sugerirati Duh Sveti. To je pravo „vodstvo savjesti", koje traži poštivanje slobode i zahtijeva, od strane svećenika, da temeljito pozna sredinu, koju mora nadahnjivati.

Povlačenje i pastoralno posredovanje

I svećenik ima na brizi društvo, jer je duša i kao životni princip zajednice, zabavljene punim životom ljudi. Ta služba pripada svećeniku indirektno, ali realno. On se povlači, ali samo zato, da bolje može služiti. Svećenik promašuje svoje zvanje, ako svoj rad ograničuje na spasavanje osoba. Jer njegovi župljani nisu samo duše, nego i problemi, strukture, jedan momenat i jedan sektor zemaljskog

društva. I to na svim stupnjevima hijerarhije. Njegova odgovornost nije nipošto samo „horizontalna“, ili geografijska, ona je tako reći „vertikalna“, i u trajanju. Baštinik je jednog dijela Crkve, župe, škole itd., pa će tražiti od njega račun i kasniji naraštaji o situaciji, koju će im on pripraviti. I u tom će biti suđen. Kolikogod dakle treba nemilosrdno pobijati klerikalizam u svim njegovim oblicima, to jest svako brkanje jurisdikcije, toliko mu se nameće kao dužnost kolektivno spasenje i čovječansko usavršenje društva(1). Uz jedan uvjet svakako: neka ga ne nastoji reformirati izvana, kako to čine zakoni i ustavi, nego iznutra, tražeći, posredstvom boraca, dubok pristanak slobodnih volja. U tom će slijediti primjer Isusov. Nikada ne vidimo u Evanđelju, da se Isus bavi sam od sebe pitanjem civilizacije, napretka. Ali on donosi kvasąc za to: propovijedajući, proživljavajući Blaženstva.

Povlastica svećenika

Iznad te uloge odgojitelja savjesti, svećenik raspolaže jedinstvenom povlasticom, koja neizmjerno nadoknađuje njegovo povlačenje iz reda profane djelatnosti: on može dati smisao i udijeliti božansku vrijednost cijeloj ljudskoj stvarnosti. Ne znači to, da su krštenici iz temelja nesposobni za to. Krštenje, po kojem na stanoviti način imaju udjela u svećeničkom posredovanju Crkve, daje im moć, da podigne čovječansko tijesto, kao Kristov kvasac. Ali tu preobrazbu stvorenoga oni razvijaju svojim djelovanjem. A svećenik je ostvaruje na području *ontološkom*, u korjenu bića. Njegova je moć sadržana u dvjema riječima, koje označuju, pozitivno i negativno, istu vlast nad stvarima: *egzorcizirati* i *blagoslivati*. (Nastavit će se)

(1) „Neka nijedan član klera ne misli, da je takva akcija (t. j misionara rada) strana svećeničkoj službi, pod izlikom, da se ona vrši na ekonomskom području, jer baš na tom je tlu vječni spas duša u opasnosti“. (Pismo Sv. Kongregacije Koncila Mgru Liénartu, pozivajući se na pismo Benedikta XV. biskupu Bergama).

Stogodišnjica zagrebačke metropole

Kroz vjekove bila je težnja Hrvata, da se prva i najveća biskupija u Hrvatskoj odijeli od kaločke nadbiskupije, kojoj je kao sugragana biskupija pripadala.

600 godina čekali su Hrvati svoju samostalnu crkvenu pokrajinu u gornjoj Hrvatskoj.

Buđenje nacionalne svijesti u ilirsko doba, pa postulat slobode g. 1848., doprinio je, da se zagrebačka biskupija uzdigla u hijerarhiji na nadbiskupiju. I kralj je htio samostalnu crkvenu pokrajinu. Tako se ostvarila i želja biskupa Stjepana (1225 - 1247) i biskupa Aleks. Mikulića (1688 - 1694).

Sveti Otac papa Pijo IX. je bulom „Ubi primum placuit“ od 11. prosinca 1852. ustanovio zagrebačku nadbiskupiju. Crkva Uznesenja Marijina i sv. Stjepana postaje metropolitanskom crkvom nove nadbiskupije, a nadbiskupu predstavniku metropolije određuje palij, križ i sve časti, koje su povezane s ovom titulom. Kao sufragane novoj metropoliji određuje bula biskupa bosansko-đakovačkog i srijemskog, senjsko-modruškog i križevačkog. Sv. Otac naglašuje u buli, da je stara želja vjernog hrvatskog naroda, da imaju svoju samostalnu crkvenu pokrajinu. Bula spominje i broj župa i broj katolika i veličinu teritorija nove nadbiskupije. O gradu Zagrebu veli, da ima tisuću kuća i 13 tisuća stanovnika. Prikladan je, da postane metropolijom.

27. II. 1853. položio je novi nadbiskup Haulik professionem fidei u ruke papinskog nuncija u Beču, kardinala Mihajla Viale-Prella.

8. V. 1853. bio je nadbiskup Haulik instaliran u prisutnosti bečkog nuncija, bana, mnogobrojnog svećenstva, biskupa sufragana.

8. V. 1853. proslavljen je i izvan crkvenim svečanostima u nadbiskupskom dvoru, u kazalištu, gdje je davana Vukotinovićeva „Gozba“ u 3 čina.

Biskup Strossmayer pisao je nunciju Viale-Prella: „Zagrabiensem dioecesim metropoleos honorem erectam fuisse valde sum gavisus“.

Strossmayer se veselio novoj metropoliji. On je Zagreb iskreno volio. Kasnije je to pokazao monumentalnim djelima, koja je Zagrebu poklonio. Zagreb je metropola Hrvata i metropolija hrvatske crkvene pokrajine.

*

Bosansko-srijemsku biskupiju vezale su tako uske veze sa Zagrebom: od prvoga biskupa Ogramića, koji je došao u Đakovo iza oslobodilačkih ratova, pa sve do Srossmayera, svi bosansko-đakovački biskupi, a nekoji i srijemski, bili su iz gremija zagrebačkog kaptola ili iz gremija zagrebačkih svećenika.

U burna vremena, kada je na našem teritoriju uređenje hierarhije bilo u povojima — prvi svjetovni svećenici, koji donose utjehu vjere Slavoncu, bili su iz zagrebačke biskupije. Tako je ona u sve hrvatske biskupije nosila jakost svoje organizacijske kompaktnosti i svježinu žive vjere po svojim duhovno izgrađenim i jakim intelektualcima biskupima i svećenicima.

Kako da onda nije uzdrhtalo od veselja srce biskupa Strossmayera!

Nakon stotinu godina i nas obuzimaju isti osjećaji veselja. Već smo 100 godina povezani kao sufragana biskupija s zagrebačkom metropolijom, koja je religiozno središte Hrvatske, iz koje se šire velike duhovne vrednote svetih ljudi od Kažotića, Borkovića do najnovijeg vremena, koja nosi slavu najstarije biskupije i koja je bila duhovni vođa gornje Hrvatske kroz tolike vjekove.

IZ BISKUPSKE KANCELARIJE

Predmet: Prijava procesija i sl.

Od *Komisije za vjerske poslove NRH* u Zagrebu primili smo dopis broj 7252-1953 od 18. VI. 1953., koji doslovno glasi:

„Ova Komisija smatra svojom dužnošću da naslovu skrene pažnju na činjenicu, da je propisom st. 2. čl. 13 Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica izmijenjenjen propis čl. 6 Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, pa da je prema propisu st. 2, čl. 13 za održavanje litija, procesija i drugih vjerskih obreda van prostora označenih u st. 1 čl. 13 Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica nužno odobrenje narodnog odbora kotara odnosno grada, a ne više samo prijava. Uslijed toga će biti potrebno, da se vjerski predstavnici obraćaju u tim predmetima pravovremeno molbom, radi odobrenja, narodnom odboru, t. j. u roku, koji omogućuje narodnom odboru da imade barem 8 dana za rješenje molbe. Održavanje spomenutih obreda bez odobrenja dolazilo bi pod udar čl. 21 Zakona.

Umoljava se područno svećenstvo upozoriti na promjene nastale u tom pogledu novodonešenih propisa. — Za Komisiju: **Dr M. Pallua**, v. r."

Prednje se priopćuje svećenstvu biskupije i apostolske administrature time, da molbe u gornjem predmetu šalju nadležnom narodnom odboru 10 dana prije održanja odnosnog obreda. Molbu treba biljegovati s 180 din državnih biljega.

Ispravci:

Duhovne vježbe svećenika. — I. turnus, tj. šestdnevne duhovne vježbe. će se održati od 17. VIII. u jutro do **22. VIII. u jutro**, a ne, kako je pogrješno javljeno u prošlom broju, do 24. VIII. na večer. Sve ostalo ostaje na snazi.

Na duhovne vježbe su dužni doći svećenici, koji ih nisu obavljali u god. 1951. i 1952., ali se preporuča, da dođu i oni.

Novi zaziv u molitvi: Blagoslovljen budi Bog. — Novi zaziv glasi: *„Blagoslovljeno Njezino slavno Uznesenje"*, a treba ga umetnuti, kako smo i javili — iza zaziva: „Blagoslovljeno ime Marije Djevice i Majke". Ovo je točan prijevod i mjesto prema AAS.

Izvještaji o pastoralnim prilikama župa u god 1952.

Znatni broj župnika još nije poslao „Izvještaj o pastoralnim prilikama župe u godini 1952". Pozivaju se svi, koji to još nisu učinili, da ga čim prije pošalju.

Svršetak škol. god. u Bogosloviji

Ispiti, koji su započeli 30. svibnja, na Visokoj Bogoslovskoj Školi u Đakovu, za II. semestar škol. god. 1952/1953. završeni su 27. lipnja. Toga je dana u svečanoj auli ove škole obavljena promulgacija ocjena o uspjehu slušača u ovom semestru. Prije promulgacije slušačima je održao nagovor preuzv. gospodin biskup Msgr Stjepan Bäuerlein, zahvalivši Gospodinu, što je eto s uspjehom završena jedna školska godina. Bogoslovi — slušači su se zadržali još nekoliko dana u sjemeništu, a onda su pošli svojim kućama na praznike.

Ređenje svećenika

Preuzvišeni gospodin Ordinarij podijelio je na blagdan sv. Ćirila i Metoda, dne 5. srpnja o. g., sveti svećenički red ovim đakonima: Franji *Pintaru* za đak. biskupiju; Viktoru *Šifneru* za sarajevsku nadbiskupiju i Franji *Krešiću* za banjalučku biskupiju. Mlade će Mise služiti tokom mjeseca srpnja. Čestitamo!

Opetovni i župnički ispiti u jesenskom roku

Upozoravamo na odredbe Okružnice Ordinarijata br. 690-53 i 691-53, prema kojima će se opetovni ispit po kan. 130. iz morala i pastorala održati u srijedu 23. rujna o. g., a župnički ispiti u četvrtak 24. rujna o. godine.

Vlasništvo i naklada Biskupskog Ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 400 Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Gradske tiskare u Đakovu